

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

Miloslav Pleva

*Problémy adaptace žáků 1. ročníků na vyučování
na SŠP*

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Václav Klapal, Ph.D.

2020/21

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Problémy adaptace žáků 1. ročníků na vyučování na SŠP oboru Truhlář, vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou použitou literaturu a zdroje, které jsem použil.

V Olomouci: 2020/21**Vypracoval: Miloslav Pleva**

Poděkování

Rád bych poděkoval panu PhDr. PaedDr. Václavu Klapalovi, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi poskytoval při zpracování bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval své rodině za podporu při mém studiu.

Obsah

Úvod	7
Teoretická část	9
Psychologie žáka střední odborné školy	10
Psychologie žáka prvního ročníku SOŠ	12
Adaptaci žáka ovlivňuje	14
Obecné problémy adaptace a související problémy výchovy	16
Problémy standardně řešené na SŠP	17
Přechod žáků ze základní školy na střední školu	20
Žák jako subjekt tranzice	21
Role rodiny v tranzici žáků na střední škole	21
Volba střední školy v kontextu vzdělávacího systému	22
Praktická část	24
Podpora adaptace žáků na naší škole SŠP	24
Kompetence školního psychologa	25
Kompetence metodika prevence rizikového chování	26
Kompetence speciálního pedagoga	27
Kompetence výchovného poradce	27
Třídnické hodiny	28
Spolupráce učitele OV s třídním učitelem	29
Spolupráce učitele OV s učiteli odborných předmětů	30
Dotazníkové šetření	32
Statistika výchovného poradce	41
Adaptace žáků se SVP	42
Závěr	44
Seznam použité literatury	45
Seznam tabulek	46
Seznam grafů	46

Příloha 1.....	47
Příloha 2.....	63

Úvod

Téma uváděné práce se zabývá problematikou adaptace žáků prvních ročníků na středních školách. Je všeobecně známo, že přechod žáků ze základních škol na učňovské obory či střední školy bývá v mnoha případech problematický.

U žáků nastávají změny režimu, je po nich vyžadována větší samostatnost a zodpovědnost, což ve většině případů nezvládají. Velkou roli mají pedagogové, kteří by měli brát ohled na všechny změny, kterými žáci procházejí. Adaptace žáků v novém prostředí může vyvolávat u některých labilnějších jedinců pocity strachu, úzkosti, někdy i plačtivosti. Na nich mohou silnější jedinci začít parazitovat agresivitou, urážkami, dokonce i projevy šikany.

Úloha pedagogů u prvních ročníků je tedy velmi zatěžující, protože musí zajistit stmelení kolektivu, aby se všichni žáci vzájemně snášeli, popřípadě podporovali. I když největší kus práce stojí na třídním učiteli, všichni vyučující v dané třídě musí být ve střehu a monitorovat dění ve třídě, vztahy, reakce. Důležitá je i role učitele odborného výcviku, který sice nemá celou třídu, má jen její část, zato však více hodin v bloku.

Je nutné poukázat, že velikou roli hraje rodina, která každému dítěti dává základ chování ve společnosti. Dítě je zrcadlem svých rodičů. Každé dítě se tedy ve společnosti chová tak, jak to vidí doma.

V řadě případů není snadné se žáky vycházet zejména kvůli rodinným vzorům. V rodinách se může vyskytovat násilí, alkoholismus, prostituce, závislost na drogách a zneužívání. Často nemusí být v rodině něco „špatného“, stačí, když dítě je v pěstounské péči svých prarodičů a už se obtížně adaptuje mezi své vrstevníky.

Žáci z těchto rodin následně přicházejí do školních zařízení a pedagogové musí se všemi hromadně pracovat. Úkolem pedagogů je vnímat reakce žáků, najít schopnosti žáků, jejich motivaci. Nápor na pedagogy je opravdu veliký.

Dobrý pedagog, který je ochotný kvalitně pracovat se svými žáky a nad rámec své pracovní náplně, se může vcítit do myšlení žáků, pomoci jim s realizací budoucnosti. Svým vedením jim taktně ukazuje správnou cestu životem a možnost začlenit se do společnosti, která je pro život nezbytná. Práce pedagogů má tedy význam nejen vzdělávací, výchovný, ale také socializační. Základem práce s žáky je tedy zjistit, zda si vybrali svoji profesi sami a snaží se postavit na vlastní nohy, nebo pouze plní přání a příkazy rodičů. Je třeba monitorovat nejen jejich motivaci k oboru, ale i schopnosti se danému oboru vyučit.

V teoretické části této práce bude probírána psychologie žáků, nečastější adaptační problémy a s tím související přestupky žáků. V praktické části bude použito kvalitativní metody zjišťování uvedených faktů pomocí dotazníků a jejich následné vyhodnocení. Cílem této práce je zjistit, jak se jednotlivci v nové škole adaptovali, co jim činilo obtíže v adaptaci, kdo jim nejvíce pomohl, a proč si daný obor zvolili. Pohled žáků bude porovnán se statistikami uložených výchovných opatření na naší škole. Z uvedených faktů bude vyvozený závěr, co by mohla škola udělat pro to, aby adaptace žáků měla pokud možno bezproblémový průběh.

Tato práce vzniká na základě reálných zkušeností, se kterými se učitelé na školách pravidelně setkávají, jaké problémy musí řešit a jakým situacím musí čelit. V mnoha případech jde o situace nelehké, zejména tam, kdy rodiny v žádném směru neřeší své konfliktní dítě, ba naopak ho v problémech ještě podporují. Uváděná problematika bude pomocí dotazníkového šetření, tedy pomocí kvantitativního výzkumu, potvrzena nebo vyvrácena.

Teoretická část

Do naší školy se hlásí žáci s různými sociálními návyky a problémy, které se řadí mezi méně závažné i závažné. Jsou to problémy různých dysfunkcí, autismu nebo jiných mentálních problémů často spojených s docházkou do školy.

Vyskytnou se výjimky, kdy se projeví závažný problém, „delikt“, kdy učitel musí být prakticky denně připraven zakročit, aby nedošlo k újmě na zdraví žáka nebo učitele jak v teoretickém, tak v praktickém vyučování.

V takovém případě se učitel opírá o znalosti etiky a psychologie, kdy učitel musí dokázat předvídat problémovou situaci, kterou musí ustát, řešit ji s vedením školy a se školním poradenským centrem ŠPP.

Dle zákona §526, RVP, ŠVP a TP na našem učilišti učitel odborného výcviku pracuje s žáky určitý počet hodin v týdnu. Například ve třetím ročníku sedm hodin denně, což je týdně třicet pět hodin. Pro některé žáky je dotace hodin nad rámec možností udržet pozornost a sebekontrolu při vykonávání praktické činnosti.

Tabulka 1 Hodinová dotace pro žáky v odborném výcviku

Hodinová dotace pro žáky v odborném výcviku			
RVP – ŠVP - TP	Časová dotace	Hodin týdně	Hodin denně
První ročník	15	30	6
Druhý ročník	17	34	6,8
Třetí ročník	17,5	35	7

Žáci vykonávají základní práce a postupy, kde se učí manipulaci s ručním nářadím a ve vyšších ročnících se strojním vybavením školy. V každém ročníku našich oborů jsou rozfázované tematické plány dle ŠVP s časovou dotací. Jde o strukturu tematických celků k příslušným oborům s časovým a hodinovým rozpětím na celý školní rok. Podle tohoto plánu učitel pracuje, motivuje a aktivizuje své žáky do pracovní činnosti.

U prvních ročníků je velmi důležité zjistit motivovanost žáků pro vykonávání pracovní činnosti v oboru, který si vybrali. Zjistit rozsah jejich sil a pomoci jim zvládnout jak nové prostředí, tak akceptovat své nové spolužáky i učitele. Navodit správnou situaci, spolupráci mezi žáky.

Na žáky prvních ročníků je kladena velká psychická zátěž, kdy se musí vyrovnat s novým prostředím i sami se sebou a přijmout fakt, že udělali první krok k profesní činnosti, která je prvním stavebním můstkem budoucí profesionality.

Ne každý je „nastaven“ správně pro obor, který si zvolil, a proto někdy projevují odpor k výuce, ke spolužákům, k vyučujícím i ke školnímu řádu. Jde o typický projev adolescence, kdy se dostávají do problému se školním řádem i provozním řádem dílen.

Proto většinou u prvních ročníků nastává velká migrace žáků mezi obory, nebo dokonce k odchodu z učiliště. Těmto žákům se snažíme i nadále nabídnout možnost přestupu mezi obory našeho učiliště. Tyto problémy řeší již zmiňované poradenské centrum naší školy ŠPP.

Na SŠP máme vzdělávací obory třídy L, H a E, které nabízíme současným i budoucím žákům. Touto širokou škálou oborů nabízíme vzdělávání všem žákům se zájmem o strojnické, stavební nebo automobilní učební a studijní obory.

Tabulka 2 Obory na SŠP, Olomouc, Rooseveltova 79

DRUHY OBORU NA SŠP			
OBORY	DRUH OBORU	DOBA TRVÁNÍ	POČET OBORU
L	Nástavbové studium	2 roky	6
L	Maturitní studium	4 roky	2
H	Učební obor	3 roky	18
E	Práce pomocné	2 roky	2
POČET OBORŮ NA SŠP			28

Naše školní poradenské centrum ŠPP pracuje a pomáhá při výběru budoucího povolání nebo při přeřazení žáků na jiný obor, ale i při vyloučení problémového žáka z ústavu. Díky tomu, že nabízíme zkrácenou formu vzdělávání, se k nám uvedení problémoví žáci časem vracejí a vystudují obor uvedenou formou vzdělávání.

Psychologie žáka střední odborné školy

Definice psychologie

„Psychologie je věda, která studuje lidské chování, mentální procesy a tělesné dění, včetně jejich vzájemných vztahů a interakcí.“ (Plháková, A., 2004, s. 5)

Psychika žáka se neustále vyvíjí např. změnou hlasu, změnou stravovacích návyků, proměnou chování ve společnosti, chováním mezi vrstevníky, dovednostmi, kterým se

v průběhu života naučil. Na psychiku žáka působí množství citových vlivů, které ovlivňují jeho jednání, které je v tomto věku velmi rozmanité, vzdorovité, které může snadno vyvrcholit do tvrdého rozporu a hádku, které později lituje.

Pubescence začíná v jedenácti letech a končí patnáctým rokem žáka. Adolescence začíná šestnáctým rokem a končí ve dvaceti letech, kdy se mladý člověk cítí dospělý a vstupuje prvními krůčky do právní odpovědnosti a do života.

Pubescence:

- **Začíná jedenáctým a třináctým rokem** – pubescence je období dospívání. V tomto období nastává emoční labilita a vzdor k autoritám a projevuje se dynamika v chování.
- **Pohled na svět** – přestávají ho bavit koníčky, vše kritizuje.
- **Tělesný růst** – zvolňuje a dochází k vyvažování tělesných proporcí i tělesné výkonnosti.
- **Tělesná atraktivnost** – více k sobě vzhlíží a zakládá si na svém vzhledu.
- **První zamilovanost** – navazování prvních kontaktů.
- **Egocentričnost** – má pocit že se na něj každý dívá, sleduje, že ho každý řeší, pomlouvá a že stojí v zorném poli všech.

Adolescence:

- **Adolescence začíná šestnáctým rokem** – a končí dvacátým rokem, je to období pro mladého člověka, kdy chce žít jako dospělý, ale chybí mu zkušenosti, které musí nasbírat v průběhu dalších let.
- **Sociální mezníky adolescenta**
 - Ukončení povinné školní docházky.
 - Dovršení profesní přípravy – s výjimkou vysokoškoláků.
 - Právní dosažení plnoletosti – podle našeho právního systému v osmnácti letech.
 - Proces hledání – místa ve společnosti, srovnání a urovnání vlastních hodnot, postojů a cílů.
 - Podceňování a přeceňování sebe sama, výkyvy ve výkonu ve škole, na brigádě nebo v práci.

- Péče o zevnějšek – fyzická krása je důležitým sebepojetím – je úzce spjata s psychosociální sexuální potřebou.

Dnešní životní styl dává mladým lidem řadu možností. Ať již ve studiu na školách nebo speciálních oborech, které dnešní doba vyžaduje a potřebuje. Období pubescence a adolescence je velmi složitý věk dospívání, kdy si žák vybírá střední školu, střední odborné učiliště s maturitou nebo učební obor.

Na žáka v tomto období je kladeno mnoho zodpovědnosti, ve které hraje velkou roli psychika žáka, dobré rodinné zázemí, vrstevníci a spolužáci, ale hlavní složkou jsou studijní předpoklady žáka, jeho vytrvalost a píle.

Výborným předpokladem pro socializaci, vyrovnanost psychiky žáka, je podpora a zdravé zázemí v rodině, které mu udává životní směr. Někteří žáci nemusí mít studijní předpoklady. Mohou mít různé dysfunkce, mentální problémy, autismus, poruchy chování a hyperaktivity ADHD a ADD a jiné poruchy. V těchto případech by měli rodiče spolupracovat s lékaři, psychology, se školou a se speciálním poradenským centrem SPC. To napomáhá rodičům i žákům orientovat se v budoucím profesním životě. Jde o psychologický proces, který se odehrává v nitru žáka v období pubescence a přechodu do adolescence.

Psychologie žáka prvního ročníku SOŠ

Žák v prvním ročníku střední odborné školy je psychicky zatížen vnějšími i vnitřními vlivy, například novým školním prostředím, školním řádem, provozním řádem, spolužáky, pedagogy i vlastním fyzikem, které v odborné praxi hraje významnou roli.

Dále je ovlivněn vlastním strachem, kdy okusí v jiném prostředí své povinnosti, které musí plnit s ohledem na bezpečnost práce. Je to první velký krok k profesnímu vzdělání, ve kterém se žák realizuje v teoretické i praktické výuce, ve vyšších ročnících pracuje i na zakázkách pro veřejnost.

V teorii a v praktické výuce působí většinou chlapci, dívky jsou v těchto třídách ojedinělé. Žáci, kteří přicházejí ze základních škol, jsou nezletilí a v pubertě. Mísí se v prvních ročnících s žáky, kteří opakují ročník (někdy i opakovaně) nebo si pokračují ve studiu s dalším oborem.

Díky tomuto jevu se setkávají se staršími a zkušenějšími žáky, kteří jsou již dospělí a umějí se na škole pohybovat. Žáci nejsou jen se svými vrstevníky, ale i se žáky, kteří jsou starší a narušují tak přirozenou hierarchii ve třídě. Proto kolikrát dochází k rozporům a bojům

o postavení ve třídě. Někdy může být problém vyvolán ostrakismem, který může vyvrcholit až k patologickým jevům, k „šikaně“.

Tyto skupiny musí být neustále pod dohledem pedagoga, protože by mohlo dojít k prvním incidentům mezi žáky, které jsou nežádoucí. Žáci v těchto letech si dokazují své dovednosti, které se musí neustále „brzdit“, protože v dílnách pracují s různorodým ostrým ručním nářadím.

Na dokreslení konkrétní osobní zkušenost:

Před několika léty jsem pracoval ve střední odborné škole. Stávaly se ojediněle drobné incidenty ve formě různých slovních útoků, ale nikdy jsem nezažil u žáků pošťuchování, nebo že by byli v sobě. Jednoho dne, kdy kolega s žáky pracoval na kontrolní práci v ruční dílně, se stal neočekávaný incident, kdy žák zabodl dláto druhému žáku do dlaně. Stalo se to tak, že mezi nimi proběhla tichá pošta - diskuse (šikana), o které nikdo nevěděl, že se vůbec něco takového děje, dokonce ani spolužáci nic nevěděli.

Vše proběhlo tak rychle, že učitel nemohl nijak zakročit. V té době na škole ještě nebyl žádný psycholog nebo poradenské centrum. Vše řešil učitel sám s podporou kolegů a ředitele. První krok byl takový, že se ihned volala záchranná služba a s ní přijíždí Policie ČR pro zajištění důkazů. Samozřejmě proběhlo šetření obou žáků na PČR i u psychologa. Nakonec vše skončilo tak, že žák, který provokoval, byl vyloučen ze školy a ten druhý byl podmíněně vyloučen ze školy za ublížení na zdraví.

Za svou praxi jsem již nezažil nic podobného. Jen tento incident, který byl ojedinělý a doufám, že i poslední. Pořád jej mám v paměti, jako by se stal dnes.

Praxe je náročná mentálně, fyzicky i duševně po celou dobu studia. V prvních ročnících žáci vyvinou více fyzické práce s ručním nářadím, pracují s prvními jednoduchými výkresy, realizují první práce na drobných výrobcích, neustále se jim zdůrazňuje bezpečnost práce. Musí dodržovat pracovní postupy a metodiku, kterou jim vysvětluje a předvádí učitel odborného výcviku.

Tato první základní pravidla, opravování žáka, vymezení dílenských a pracovních pravidel s sebou přináší názory: „proč bych to měl takhle dělat“, „ono to jde jinak“, „mě bolí ruce“. Žáci se musí smířit se s tím, že nemohou práci dělat podle sebe, ale že mají jisté a neměnné vzory v pedagogických pracovnících.

Psychologické fáze, které působí na žáka:

- vliv kamarádů, kteří již studují nějaký obor;
- vliv rodiny na žáka;
- výběr řemesla;
- přechod ze základní školy na střední odbornou školu;
- nové prostředí školy;
- noví pedagogové a pracovníci školy (nepedagogičtí pracovníci);
- školní a provozní řád – nové povinnosti, které žák musí plnit, aby nepřišel do rozporu s řádem školy;
- noví a starší spolužáci, kteří opakuji ročník nebo studují další obor;
- zdravotní způsobilost;
- fyzické schopnosti žáka;
- vlastní strach, co bude nového a co přijde zajímavého.

Adaptaci žáka ovlivňuje

Adaptaci žáka ovlivňuje příchod do nového prostředí, které je jim dosud cizí. Rovněž vrstevníci nebo starší žáci naší školy, kteří jsou sžití s naší školou. Pedagogický sbor je rovněž neznámý a nový. Žák neví, co může očekávat od pedagogického sboru nebo třídního učitele do doby, než proběhne první třídnická hodina.

Noví žáci, kteří k nám přicházejí, jsou na různých úrovních socializace, a mají různorodé projevy chování, které jsou schopni bez váhání a ostychu použít i v přítomnosti pedagoga. Proto každý rok škola pořádá pro první ročníky adaptační kurzy v okolí Olomouce, kde se spolu seznámí a trochu i sžijí.

Adaptační kurz slouží k seznámení žáků mezi sebou, k seznámení s pedagogy, kteří je budou vyučovat. Kurz trvá jeden den, žáci hrají připravené hry. Pedagogové jsou zapojeni jako dozor, ale rovněž hrají se žáky. Díky adaptačnímu kurzu některým žákům „spadne kámen ze srdce“ při poznání, s kým budou spolupracovat.

Na adaptačním kurzu spolupracujeme s psychologkou, která v průběhu dne monitoruje způsobilost a chování žáků. Jsem rád, že kolegyně ze ŠPP nechodí jen na adaptační kurzy, ale

že se přijdou podívat v průběhu pracovního dne na žáky, jak pracují pod vedením pedagoga při pracovní činnosti v odborném výcviku.

Vidí, jak žáci pracují a zvládají zátěž v prvním ročníku. Případné problémy, které se vyskytnou, řešíme hned a za pochodu. Abychom předešli jistým problémům, které následně mohou vyvrcholit a pak se řeší na metodické komisi, která se koná za spolupráce s rodiči.

Žáci, kteří se nechtějí učit zvolený obor a již několikrát opakují první ročník, těžce narušují výuku. Samozřejmě strhávají na sebe pozornost ostatních žáků, kteří se naopak chtějí učit, mají zájem o obor a nechtějí být rušeni těmito spolužáky. Samozřejmě povinností učitele je těmto situacím předcházet a udržet si kázeň při práci v ručních dílnách. Pokud se adaptace nezdařila u jednoho nebo více žáků, musí se řešit ve spolupráci se ŠPP a rozhodnout o dalším působení těchto žáků ve škole. Další možností je žáky nebo žáka přeradit na jiný obor, například typu „E“ – pro práce pomocné, ale to jen v důsledku toho, že žák nezvládá učivo v prvním ročníku. Takový žák by neměl mít kázeňský přestupek, aby mohl být přesunut na jiný obor.

Tabulka 3 Vlivy na adaptaci žáka

Adaptaci žáka ovlivňuje	
Škola	Nové prostředí, umístění školy, dostupnost spoji.
Pravidla na střední odborné škole	Dodržování školního řádu a provozního řádu školy, BOZP +PO.
Pedagogové	Zásady při vyučování, nové úkoly k řešení, vstřícnost žáků. Předání nových zkušeností v oboru.
Zodpovědnost	Za dobře vykonanou práci, zodpovědnost k sobě samému a okolí, za využívání i používání školního zařízení atd.
Spolužáci	S jakými spolužáky se setká, jací budou, jak s nimi vycházet.
Výchova základní školou	Všeobecná příprava ze základní školy, předání základních mravů chování a etiky.
Výchova rodinou	Potřebná socializace, mravnost, etika, zdravá motivace ke studiu.
Osobní duševní pocity, jistota – nejistota, prožitky při pracovní výuce na OV.	Vychází ze všeho, co je neočekávané, vlastní realizace, prezentace sebe sama při výuce.

Fyzické schopnosti	Schopnost vykonávat praxi na úseku odborného vzdělávání, manipulace s materiálem, náradím zapůjčeným školou, obsluha pracovního stolu a ve vyšších ročnících obsluha strojního zařízení školy.
Přátelé, kamarádi	Přátelé nebo kamarádi, kteří již studují na jiné nebo té samé škole, kterou si vybral – předání informací o škole.
Osobnost žáka	Ego – já jsem: <ul style="list-style-type: none"> • náročnost na svou osobu něco dokázat • laxnost ke všemu materiálnímu i učení • prudká a vznětlivá povaha • stydlivost a ostych ve třídě při vytváření hodnot, vyvolání, navazování přátelství • suverén- všechno ví, všechno zná a ve výsledku nezvládne nic

Ročně nás opustí přibližně dvacet žáků, kteří se nedokáží srovnat s režimem školy. Jde o nepřizpůsobivé žáky, kteří se ve svých počinech nechtějí v žádném případě změnit a udělat tak první krok k úspěšnému dokončení ročníku i k vykonání závěrečných zkoušek.

Obecné problémy adaptace a související problémy výchovy

Adaptace žáka je velmi složitý a socializační proces. V dnešní době jsou mladí lidé mnohokrát socializováni a adaptováni spíše ve školním edukačním procesu, než v domácím rodinném kruhu. Na žáka působí pedagog, kdy svými edukačními schopnostmi a vlivem předává své životní zkušenosti žákům, kdy jim pomáhá vytvářet jejich budoucí profesní dráhu.

Na naší škole se vzdělává mnoho žáků z úplných rodin, z rozvrácených rodin, nebo z rodin, kdy žáka vychovává pouze jeden z rodičů. Též jsou situace, kdy žáka vychovávají senioři - dědeček s babičkou, nebo mohou být z dětského domova. Děti z dětského domova jsou na žebříčku socializace kolikrát výš, než děti z úplných rodin.

Není pravidlem, že dítě z úplné rodiny bude vychované a adaptabilní na základní nebo střední školu. Jsou rodiny, které se snaží vychovat slušného a adaptabilního jedince, který bude ve svém životě pracovat. Jsou rodiny, kde z různých důvodů nebo pro osobní kariéru na své dítě nemají čas a dítě se adaptuje a socializuje mimo školu takřka samo. Nastává tu problém, kdy každý jedinec má jiný socializační stupeň výchovy, který by se měl standardizovat tak, aby se žáci dostali v určitém časovém období na stejnou úroveň.

Problémy se vytvářejí již na základní škole, kdy některé děti nejsou zvladatelné pro své jednání a chování. Tito žáci rozvrací celý edukační proces. Byť se pedagog snaží aktivizovat žáky tak, aby je hodina zaujala a zapojili se do kolektivního edukačního procesu, u některých to pomůže, ale někdy se bohužel tento problém nepovede odstranit a jde to s žákem až na střední školu nebo odbornou školu, možná žáka provází celým životem.

Pro úspěšnou socializaci v mateřské, základní i střední odborné škole stačí, když jedinec bude alespoň trochu samostatný, soběstačný a bude schopen vnímat edukační proces. Žáci, kteří se dostali na školu pod tlakem rodičů, nebo jim škola tzv. "zbyla" moc tvárná nejsou a většinou zůstanou na té úrovni, s jakou přišli ze základní školy, protože svým chováním a jednáním odmítají edukační proces, jakoukoliv výuku a změnu ve svém životě.

Na člověka působí mnoho vlivů ať je to v rodinném, či školním prostředí nebo při vytváření hodnot, které jedince motivují a modelují jeho osobnost. Tím se vytváří socializační a adaptační rámec, kdy se jedinec začíná formovat a utvářet si svou standardní rovinu chování, jednání.

Díky našemu ŠPP je situace snadnější, kdy řeší problémové žáky, kteří mají jisté problémy vyjít se školním zařízením, a jdou tak proti nařízení školy – školního řádu. Tito žáci mají jisté problémy, které se řeší v metodické komisi za přítomnosti ŠPP, třídního učitele, vrchního učitele OV, učitele OV, zástupce ředitele OV, zástupce ředitele teoretické výuky a samozřejmě za přítomnosti rodičů nebo rodiče a žáka. Tehdy se rozhodne o dalším působení žáka na škole.

Problémy standardně řešené na SŠP

Standardně řešené problémy jsou neustále opakující se procesy, které vytváří žáci uvědoměle i neuvědoměle a někdy dochází až ke chronickému opakování jednoho samého problému. Nejčastějším prohřeškem je pozdní příchod, zaspání, záškoláctví a vyrušování v hodinách nebo v odborném výcviku jednoho výukového celku, kde se klade velký důraz na bezpečnost práce.

Problémem jak v odborném výcviku, tak i v teorii, je několik neadaptabilních žáků, kteří odmítají včasný příchod do školy, anebo jdou za školu den co den. My se pak potýkáme s minimem žáků ve skupině na odborném výcviku nebo v teoretické výuce. Žáci si neuvědomují, že jde o dny, které nemají ničím podložené například, lékařskou zprávou nebo omluvenkou rodiče.

Při gradaci nepřítomnosti se absence stává neomluvenou a hodiny se žákům sčítají. První sankcí za překročení limitu je důtka odborného učitele. Druhou sankcí je důtka třídního učitele a třetí je důtka ředitele školy. Potom následuje podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy. Podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy se uděluje za velmi vážný přečin, například za poškození majetku školy, ublížení na zdraví a to graduje přímo k vyloučení ze školy.

Tabulka 4 Nejčastější přestupky

Přestupky žáků	
Zaspání	<ul style="list-style-type: none"> • Nejčastější přestupek.
Pozdní příchod	<ul style="list-style-type: none"> • Druhý nejčastější přestupek.
Záškolačství	<ul style="list-style-type: none"> • Další nejčastější přestupkem, kdy se žák dostává do rozporu se školním řádem. • Žák při velké absenci ztrácí pojetí, kolikrát byl za školou, kdy chyběl a z toho vyplynou neomluvené hodiny.
Vyrušování v hodinách	<ul style="list-style-type: none"> • Neukázněnost je velmi častým projevem přelomu pubertálního a adolescentního věku.
Slovní narážky – urážky přestupky	<ul style="list-style-type: none"> • Slovní urážky nebo narážky jsou nejčastějším jevem mezi žáky, které mohou mnohdy vyústit k osobní potyčce. • Slovní urážky mnohdy padnou i na hlavu samotného učitele.
Natáčení při výuce na mobil	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci nemohou mít v dílně mobil, z důvodu bezpečnosti práce s ručním nářadím a strojním nářadím. • Mobil je povolen jen o přestávce.
Pošťuchování	<ul style="list-style-type: none"> • Vzniká slovními projevy a narážkami mezi žáky. Pedagog je musí řešit v zárodku pro dodržení bezpečnosti práce na strojích.

Těmito přestupky se žáci dostávají do konfliktu se školním řádem. Ty jsou řešeny učitelem odborné výchovy a třídním učitelem. Pokud žák i nadále porušuje školní řád, dostane se do větších problémů, kdy je svolána výchovná komise. U výchovné komise již figurují žákovi rodiče, výchovný poradce školy, třídní učitel, vedoucí učitel, učitel odborného výcviku, zástupce ředitele teoretické výuky nebo zástupce ředitele praktické výuky, ve výjimečných případech i kurátor žáka.

Výchovná komise po projednání s žákem i rodiči stanoví pravidla dohody, jak se s žák bude chovat a plnit své povinnosti. Pokud je problém řešený komisí závažnější, může se jednat

o podmíněném vyloučení nebo vyloučení. Viz Příloha 1. **Hodnocení výsledků vzdělávání žáka školy.**

Komise se opakují i několikrát podle prohřešku žáka. Většinou jde o špatnou docházku a záškoláctví. Tyto problémy vznikají neustále u stejných jedinců, kde se dá říci, že si ze stanov školy nic nedělají a jejich počínání je chronicky se opakující. Problém je ten, že i když žák dostane důtku, nebo podmíněné vyloučení ze školy, nic si z toho nedělá a pokračuje dál ve své "činnosti", až k vyloučení ze školy.

V dnešní době jsou žáci nastaveni jinak, než to bylo před lety. Dnes jdou žáci proti školnímu systému a nemají zábrany v chování vůči pedagogickému či nepedagogickému pracovníkovi školy. Bázeň a etika žáků se vytratila. Samozřejmě že ne u všech, ale u většiny ano.

V uvedené tabulce je postup uděleného výchovného opatření. Celkové hodnocení a udělení výchovných opatření, je uvedené v příloze 1. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka školy.

Tabulka 5 Přehled ukládaných kázeňských opatření

Výchovné opatření	
Napomenutí	<ul style="list-style-type: none"> • napomenutí třídním učitelem • napomenutí učitelem OV
Důtka učitele odborného výcviku	<ul style="list-style-type: none"> • docházka do školy • nevhodné chování žáka
Důtka třídního učitele	<ul style="list-style-type: none"> • docházka do školy • nevhodné chování žáka
Důtka ředitele školy	<ul style="list-style-type: none"> • závažné provinění žáka • neomluvené hodiny • nevhodné chování • hrubé porušení školního řádu • řešeno výchovnou komisí školy
Podmíněné vyloučení ze školy	<ul style="list-style-type: none"> • závažné provinění žáka • opakovaně řešené provinění žáka • hrubé porušení školního řádu • řešeno výchovnou komisí školy
Vyloučení ze školy	<ul style="list-style-type: none"> • závažné provinění žáka • hrubé porušení školního řádu • řešeno výchovnou komisí školy

Přechod žáků ze základní školy na střední školu

Ukončení základní povinné školní docházky je pro žáky školy období, kdy končí základní vzdělávání. Začínají se rozhodovat se svými vrstevníky o svém možném budoucím povolání. Tímto jsou postaveni poprvé ve svém životě k zodpovědnosti volby své profesní dráhy, která jim ovlivní působení v reálném životě.

Vstupují tak do profesního života, kdy se budou muset rozhodovat samostatně a to bude mít velký vliv na jejich správný sociální život s občanskoprávním postavením a formování jejich osobnosti.

Většina patnáctiletých žáků je postavena před volbu svého povolání, kdy rozhodování o své profesi je velmi důležité rozhodnutí. Mezi vrstevníky jsou studijní rozdíly. Někteří žáci již v páté třídě odešli na víceletá gymnázia a tím oddálili svou volbu povolání až na konec všeobecné střední školy, kdy se rozhodují o budoucím vysokoškolském studiu nebo vstupu do zaměstnání.

Samozřejmě nemůžeme opomenout žáky, kteří byli v útlém věku přijati na konzervatoře, kdy se vydali na uměleckou dráhu. Jinak pro většinu žáků je patnáct let obdobím mezním, kdy se musí rozhodnout o své budoucí profesi. Výběr střední školy nebo učebního oboru je dlouhodobý proces, který je ovlivněn vnějšími a vnitřními faktory a okolnostmi, na kterých se žák neméně podílí. Na výběru školy se podílejí žákovy zájmy, naplnění jeho očekávání, rodinné zázemím. Žák, který se má rozhodnout o svém budoucím povolání se rozhoduje samostatně jen z části, protože je přesvědčován okolím, ale hlavně rodiči, kteří mu určí životní směr.

Při volbě budoucího povolání se setkává vliv širokého okolí - vrstevníci, rodiče, učitelé ze základní školy, výchovní poradci a řada dalších. Vše je limitováno studijními předpoklady a studijní úspěšností žáka, který přemýšlí o reálné možnosti studia na střední odborné škole, nebo na gymnáziu. V průběhu studia může dojít k přeřazení na jiný obor nebo i jinou školu. K volbě povolání patří samozřejmě průzkum trhu práce, který podává přehled uplatnění žáka na trhu práce. Každá škola uvádí různé obory a jejich uplatnitelnost na trhu práce. Jde i o propojení škol s firmami, které zajišťují externí praxe ve výrobě a vytváří tak možnost vyplácení stipendií žákům.

Volba povolání je proces hledání, proces kompromisů mezi požadovaným vzděláváním a možnými výsledky vzdělávání nebo možných dalších studií a předpokladů.

Žák jako subjekt tranzice

„Rozhodování o volbě střední školy probíhá u žáků české základní školy v období, které lze z mnoha hledisek označit jako zátěžové. Z hlediska ontogenetického je obdobím končící pubescence a přechodem do období adolescence, tranzitivním stadiem mezi dětstvím a dospělostí. Rozhodování, volba a tranzice na střední školu ovlivňuje žákovu celoživotní profesní perspektivu. Kumulace dvojí tranzice v období nevyhraněnosti, proměnlivosti, nestálosti a nedokončenosti je rizikovým faktorem, s nímž je třeba citlivě nakládat a vytvářel dostatečné opory' pro zodpovědnou a smysluplnou volbu střední školy a budoucí profese.“
(Walterová, E., Greger, D., 2009, s. 13)

Pečlivé rozhodnutí o výběru střední nebo odborné školy probíhá v období patnáctého roku, které můžeme označit jako zátěžové a psychicky náročné období. Žák přechází z pubescence do adolescence, pohybuje se ve vrstvách přerodu od dětství k dospělosti. Je to věk, kdy se mění jeho chování, jednání a vytváří se nová citová i hodnotová orientace.

Je to období, kdy je žák psychicky zatížen a musí udělat první kariérový krok ke svému vývoji. Tato volba rozhodování ovlivňuje celoživotní a profesní dráhu žáka. Je zapotřebí v době nevyhraněnosti a všech různých proměnlivosti psychiky vytvářet dostatečné opory pro správnou volbu střední školy, oboru, profese. Je zcela nezbytné podpořit žáka s volbu a využít toho, co škola nabízí.

Volba povolání nutí žáky přemýšlet o budoucím životě. Nutí je to k jistým strategiím a úvahám o naplnění své budoucnosti, co budou v životě dělat a jaké hodnoty vytvářet. Proces rozhodování v životě nikdy nekončí, je to pouze další vývoj osobnosti a jeho budoucí kariéry.

Role rodiny v tranzici žáků na střední škole

Rodina je ta nejzákladnější a nejbližší opora žáka při výběru střední nebo odborné školy. Plní ty nejzákladnější a nejvýznamnější povinnosti. Vytváří správné a zdravé podnebí ve výběru vhodné školy. Je oporou při vytváření profesní perspektivy a poskytuje zkušené a cenné rady do života. Žáci se nejčastěji a nejraději obracejí na své rodiče. Dávají jim přednost před ostatními dospělými, pedagogy, poradenskými pracovníky nebo před svými vrstevníky, kteří též hledají radu a pomoc při volbě povolání.

Tato období, kdy si žák hledá a volí svou střední školu nebo odbornou střední školu, prochází rodina jistým napětím, ale i radami, sbližováním se mezi sebou a poznáváním svého potomka k jakým pramenů profese tíhne a chtěl by se k nim přiblížit, začlenit a vykonávat je.

Samozřejmě vše se odehrává dle stávajících zájmů a koníčků jedince, které doposud vykonával, které se promítnou v důsledném a konečném rozhodnutí. Velká řada proměnných rozhodnutí vyplývá z proměn a životních perspektiv dnešních budoucích studentů a žáků středních odborných škol.

Dnešní liberalizace v souvislosti s výchovou v současných rodinách nese změny ve výchově a autonomii dětí. Náklonnost a podpora dětí k dobrým výsledkům ve škole přivádí rodiče k jistému rozvolnění autoritativnosti vůči žákovi a volbě střední školy.

Náročnost dnešních rodin velkou měrou převažuje nad vzděláváním dětí, ale zase na druhou stranu míra zodpovědnosti na počínání dítěte ve škole a jeho vytváření prací jistou měrou klesá. Velkou měrou vymizela domácí příprava na výuku, byť rodiče se snaží o realizaci a řeší význam výuky, ale jejich reálná pomoc s přípravou na výuku neodpovídá výsledkům žáka.

V dnešních rodinách mohou nastat různé sociální změny, zkušenosti se vzděláním nebo vyšším vzděláním vede dítě k přihlížení ke kvalifikovanosti rodiče, ti se stávají jejich vzory. U rodin, kde není zkušenost s vyšším vzděláním, mají problém se s nimi identifikovat jako se svými vzory. Je tu potom ohrožení uchazeče ve volbě povolání. Dnešní funkce rodiny při volbě střední školy je mnohokrát komplikovanější a problémovější, než tomu bylo v předchozích letech.

Volba střední školy v kontextu vzdělávacího systému

V demokratických zemích jsou kladeny na vzdělávací systémy dva základní požadavky:

- zvyšování kvality vzdělávání a jeho spravedlivá distribuce všem podle jejich možností a schopností,
- spravedlnost je považována za nezbytnou podmínku kvality vzdělávání.

Struktura vzdělávacího systému posiluje vzdělávací nerovnosti svou vícenásobnou selektivitou již v průběhu povinné školní docházky – odchody žáků ve třetím ročníku na výběrové jazykové školy, po pátém a sedmém ročníku na víceletá gymnázia. Před často uváděnou představou ideální vzdělávací dráhy dosahující vysokoškolského vzdělávání, reálná volba je ovlivněna kulturním statutem rodiny a to zejména při přechodu žáků do víceletých gymnázií po pátém ročníku povinného vzdělávání (viz např. Matějů a Straková).

Základní škola je poznamenána odchodem části dětí s vyššími aspiracemi na víceletá gymnázia. Situace rozhodování o volbě střední školy je ovlivněna studijními výsledky

na základní škole a vysokou výběrovostí gymnázií, kde poptávka převažuje nabídku míst. Z hlediska volby střední školy probíhá rozhodování ve více fázích:

- v první fázi se žáci rozhodují, zda volit střední školu s maturitou nebo vyučení,
- v druhé fázi se rozhodují mezi školou všeobecně vzdělávací a odbornou,
- ve třetí fázi volí střední školu.

Volba učebního oboru je vnímána jako relativně snadná cesta ke kvalifikaci umožňující vstup na trh práce. Volba střední odborné školy jako možnost získat dvojí kvalifikaci – přímý vstup na trh práce i možnost pokračování v terciálním vzdělávání. Tato volba je preferována jako relativně bezpečná a současně otevřená.

Reálná nabídka středoškolského vzdělávání se proměnila značně v posledních dvou dekáдах. Vzrůstá obrovská rozmanitost a stoupá zájem o relativně nový typ studia – lyceum, které poskytuje profilované všeobecné vzdělávání a je považováno za vhodnou cestu k netechnickému vysokoškolskému vzdělávání.

Zajímavé obory nabízejí odborná učiliště s maturitou, zejména v elektrotechnických oborech a informačních technologiích. Pozornost zaslouží zjišťování schopností absolventů středních škol s primární volbou, kdy více než dvě pětiny vyučených respondentů vyjadřují nespokojenost, motivovanou nezájmem o práci i v daném oboru, nevyhraňujícími pracovními podmínkami a neperspektivností oborů či nespokojeností s úrovní přípravy.

Důsledkem chybné volby střední školy jsou předčasné odchody ze střední školy a předčasné odchody ze středního vzdělávání. Proto má základní škola důležitou roli podpory při kariérové volbě. V současné době v rámci projektu IKAPOK II rozvíjí spolupráce kariérových poradců středních a základních škol, výsledkem by měly být strategie rozvoje kariérového poradenství v Olomouckém kraji.

Praktická část

Možná by se někomu mohlo zdát, že některé zde uvedené stati patří do teorie, ale po poradě s vedoucím práce jsem je začlenil do praktické části, neboť jsou z naší školy, tudíž z praxe.

Podpora adaptace žáků na naší škole ŠPP

Pro naše žáky se snažíme vytvořit co nejlepší prostředí. Příchod prvních ročníků na naše profesní obory je velmi důležitý a klademe na něj velký důraz. Jde o adaptabilitnost našich žáků, aby si co nejrychleji zvykli na naše prostředí, řád školy, provozní řád dílen a na požadavky pedagogů při vytváření edukační činnosti.

Na podpoře žáků má nedílnou součást naše školní poradenské centrum ŠPP, které napomáhá nejen pedagogům a učitelům odborného výcviku, ale hlavně žákům při jejich studiu, seznámením se s okolím školy a při výukových procesech. Pro seznámení žáků mezi sebou pořádá ŠPP tak zvané adaptační kurzy. Ty jsou zpravidla jednodenní a jsou pořádány v okolí Olomouce.

Školní poradenské pracoviště

- Školní psycholog
- Metodik prevence
- Školní speciální pedagog
- Výchovný poradce

Náplň práce ŠPP

Náplň školního poradenského centra je poskytování pedagogicko-psychologické poradenské činnosti a podpory pro žáky naší školy. Zaměřují se na problémy a problémovost žáků, vhodné chování ve školním prostředí a výchovných procesů v edukačních hodinách a prostředí. Též kladou velkou pozornost na problémy a problémovost při vzdělávání, které mohou proces vzdělávání negativně ovlivnit, narušit.

Pracují s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, s žáky mimořádně nadanými a s žáky, kteří potřebují při vzdělávání podpořit. Dále vyvíjejí aktivity proti záškoláctví, neprospěchu a školní neúspěšnosti. Podporují a pečují o žáky s poruchami chování.

Školní poradenské centrum poskytuje standartní poradenské služby. Spolupracují s vedením školy, s třídními učiteli a pedagogickým sborem. Spolupracují a v případě problémů s žáky konzultují a kontaktují rodiče o počínání žáka na škole.

Školní poradenské pracoviště poskytuje

- Dlouhodobou a preventivní činnost s třídními kolektivy.
- Předcházení a řešení výukových a prospěchových problémů žáků.
- Pozitivní ovlivňování sociálního klimatu školy a domova mládeže.
- Předcházení a řešení sociálně nežádoucích jevů – šikana, záškoláctví, závislosti, rasismus.
- Poradenské konzultace žákům, rodičům a pedagogům.
- Kariérové poradenství.
- Krizovou intervence.
- Přednášky a besedy.
- Podporu studentských aktivit.
- Pravidelná setkávání s vedením školy (jednou měsíčně).
- Otevřené konzultační hodiny pro pedagogy TV i OV.
- Účast na poradách – účast na poradě TV, OV.

Kompetence školního psychologa

- Poradenská činnost – individuální případová práce se žáky, učiteli TV i OV, zákonnými zástupci, případně rodinnými příslušníky žáků (poradenská činnost musí být vždy, pokud jde o nezletilého žáka, se souhlasem rodičů v písemné podobě).
- Diagnostická činnost, zjišťování klimatu ve třídě, screeningy, ankety, dotazníky na zakázku vedení školy.
- Krizová intervence.
- Spoluúčast na výchovných komisích – po domluvě s výchovným poradcem, případně na žádost třídního učitele nebo vedení školy.
- Příprava adaptačních kurzů – vždy během prvních dvou týdnů školy připravit program na adaptační kurzy pro žáky prvních ročníků; ve spolupráci s metodikem prevence.

- Primární prevence rizikového chování (PPRCH) – realizace ve spolupráci s metodikem prevence; rozvržení aktivit pro všechny třídy ve škole – velká pozornost věnována žákům prvních ročníků.
- Podpora spolupráce třídy a třídního učitele.
- Pomoc při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí
- Dokumentace případů a její zajišťování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů; administrativa
- Konzultační hodiny.

Náplň práce školního psychologa

Školní psycholog pracuje na škole z důvodů poskytování poradenských služeb a podporu žákům, rodičům i pedagogům. Zejména poskytuje pomoc žákům, kteří přichází se svými obtížemi, problémy s učením, vztahy ve škole, nebo i s problémy na domácí půdě v rodině. Psycholog dále zajišťuje a pomáhá vytvářet školní klima na škole.

Kompetence metodika prevence rizikového chování

- Mapování potřeb školy v oblasti primární prevence.
- Tvorba Primárně preventivního programu školy.
- Realizace preventivních programů.
- Realizace intervencí.
- Komunikace s poradenskými centry.
- Strategické kroky při nálezů návykových látek, alkoholu.
- Řešení šikany, kyberšikany, nevhodného chování mezi žáky.
- Řešení nevhodného chování vůči pedagogům.
- Pomoc pedagogům při strategii řešení konkrétních případů.
- Průběžné vzdělávání v problematice prevence.
- Konzultační hodiny.

Náplň práce metodika prevence

Školní metodik prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, záškoláctví, kriminálního chování nebo činů na škole. Dále věnuje pozornost závislosti na drogách a jiných projevu v chování. Tvoří a kontroluje prevenci programu školy i jeho zdárnou realizaci.

Kompetence speciálního pedagoga

- Podpora pedagogických pracovníků (TV i OV) – navrhování postupů, jak pracovat se žáky se SVP a potřebují podpořit.
- Tvorba IVP A PLPP (individuálních vzdělávacích plánů a plánu pedagogické podpory), školní dotazníky pro ŠPZ.
- Podpora agendy a evidence žáků se SVP – spolupráce s výchovnou poradkyní.
- Pravidelná depistáž na hodinách – pozorování žáků se SVP v hodinách, následná konzultace s pedagogem.
- Pomoc při řešení výukových obtíží - na podkladě nerovnoměrného vývoje rozumových předpokladů, snížené úrovně rozumových předpokladů, specifických poruch učení, specifických poruch chování, osobnostních zvláštností a jiných odlišností ve vývoji dospívajících.
- Provádět krizovou intervenci a neodkladná šetření.
- Zlepšovat podmínky integrace žáků se SVP.
- Konzultace s odbornými pracovníky poradenských institucí – (SPC, PPP, ODPOD, PČR).
- Konzultační hodiny pro žáky se SVP.
- Konzultace s pedagogy a rodiči - zaměřené na průběžné vyhodnocování navržených podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Náplň práce speciálního pedagoga

Speciální pedagog pozoruje, zřizuje, zajišťuje, vyhledává, pomáhá žákům na naší škole se speciálními vzdělávacími potřebami. Vytváří pro žáky individuální plány se speciálními potřebami a se zdravotním znevýhodněním. Neustále spolupracuje s rodinou žáka, studenta a vytváří tak studijní podmínky pro absolvování studia. Je v kontaktu s poradenskými pracovišti na škole.

Kompetence výchovného poradce

- Výchovné komise (řešení porušení ŠŘ), administrace; stanovit přibližný termín výchovných komisí (VK), setkání s rodiči, konzultací – předat referentovi studijního oddělení.
- Dohody s žáky a zákonnými zástupci.
- Evidence žáků se specifickými poruchami učení či chování, spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, tvorba IVP, PPP; ve spolupráci se speciálním pedagogem.

- Evidence a podpora cizinců.
- Evidence a podpora zdravotně či sociálně znevýhodněných žáků.
- Kariérové poradenství (nevhodně zvolený obor, další vzdělávání); ve spolupráci s kariérovým poradcem školy.
- Konzultační hodiny.

Náplň práce výchovného poradce

Výchovný poradce má v náplni své práce kariérové poradenství. Poskytuje informace a poradenství o možnostech studia na škole, zaměstnání v regionu i celorepublikově. Dále vytváří orientační šetření žáků o studijní neúspěšnosti nebo žáků, kteří vyžadují jinou zvláštní pozornost a zajišťuje řešení i péči pro tyto žáky. Neustále shromažďuje a zajišťuje dokumenty z ostatních pracovišť o problémových žácích a žacích.

Třídnické hodiny

Třídnické hodiny jsou tvořeny pro žáky. Pomocí třídnických hodin může třídní učitel více spolupracovat se svými žáky ve třídě a eliminovat tak nežádoucí vlivy, které se mohou vyskytnout mezi žáky.

Práce třídního učitele je základním pilířem a článkem pro předcházení nežádoucích vlivů a vytváření dobrého klimatu ve třídě i na domácí půdě ve škole. Třída žáků je základním stavebním kamenem školy, kde třídní učitel vytváří dobré edukační prostředí, soudržnost, dobré vztahy a klimatu ve třídě i na škole.

Soudržnost a dobré vztahy mezi žáky i učiteli jsou dobrou předvolbou pro velmi dobrou prevenci před šikanou, kriminální činností nebo šířením omamných návykových látek ve škole. Třídní učitel má ke své třídě nejbližší a v rámci školy za svou třídu zodpovídá. Spolupracuje s žáky, rodiči a se školním poradenským centrem.

Možnost řízení třídnických hodin dle stanoviska MŠMT

Dle RVP může ředitel školy třídnické hodiny za současných podmínek zřídit dvěma způsoby a to:

- *Začlenit je do rozvrhu (z disponibilních hodin), učitel je má v úvazku a tato hodina je považována za přímou pedagogickou činnost. Třídnická hodina se musí konat pravidelně a třídní učitel musí mít hodinu připravenou jako každou další vyučovací hodinu.*

- *Třídnická hodina je zařazena do rozvrhu nepravidelně (respektive nahodile, např. 1x za měsíc apod.), tato informace musí být uvedena ve školním řádu. Žáci a rodiče musí být vždy předem písemně informováni o jejím konání (tzn. o jejím přesném termínu). V tomto případě nemůže být tato třídnická hodina počítána do úvazku třídního učitele jako přímá pedagogická činnost, ale je placena v rámci osmihodinové pracovní doby učitele (stejně např. jako dozor). Tyto kompetence jsou plně na řediteli školy. (Fialová, M., 2017, s. 4).*

Třídnické hodiny jsou velmi důležité pro nastavení jistých základních priorit ve třídě na střední škole. Nastavení těchto základních priorit je základem dobrých mravů, přátelství mezi žáky, dobrého chování i probuzení zájmu žáků o edukační proces na škole.

Spolupráce učitele OV s třídním učitelem

Spolupráce s třídním učitelem je nutností o výchově žáků ve třídě, ale i ve skupině na odborném výcviku, kde jde o bezpečnost práce s ručními nástroji a ve vyšších ročnících na strojním zařízení. Spolupráce samozřejmě probíhá v souladu ŠPP, kde se řeší problémové žáci nebo žáci s individuálním plánem výuky nebo žáci se speciálními potřebami.

Třídní učitel může kdykoliv navštívit výuku učitele odborného výcviku, kdy žáci jsou v plném nasazení v dílnách odborného výcviku při výrobě vlastních kusů a polotovarů. Jde o soulad názorů třídního učitele s učitelem odborného výcviku, kdy žáci jsou v prvním ročníku v dílnách šest hodin denně. Tudiž žáci jsou v dílnách s učitelem OV delší dobu, než s jakýmkoliv jiným učitelem z teorie.

Učitel odborného výcviku dále projednává s třídním učitelem docházku, napomenutí, známky, chování žáků, omluvenou a neomluvenou absenci, která je na denním pořádku, stipendia žáků, která se odvíjí od celkového prospěchu. Konzultace o jednotlivcích a školním neúspěchu i úspěchu například na soutěžích, pochvaly a ocenění žáků. Zpětná motivace žáka a vazba na učitele OV nebo TV.

Dále jde o projednávání závažných přečinů, kdy žák navzdory učiteli OV poruší hrubě školní řád. Může jít o opilost, nebo o použití omamných látek, ublížení na zdraví nebo kriminální činnost – zcizení majetku školy nebo majetku spolužáka v odborném výcviku. V takových případech je nutné zakročit tak, aby byl zkontaktován třídní učitel, vedení školy a dle nutnosti zavolání PČR. Žák musí nést za své jednání zodpovědnost. Zde hovoříme o přečinu, které hraničí s podmíněným vyloučením nebo vyloučením ze školy.

Důležité je těmto incidentům předcházet v čas. Je nutné konzultovat a jednat s třídním učitelem o prohřešcích, které se dějí na odborném výcviku, aby se zaujalo správné stanovisko a prohřešky se řešily v zárodku. Je nutné si dát pozor na jisté poruchy chování a hyperaktivity neboli ADHD a ADD. Byť žáci mohou být utlumeni medikamenty. Je nutné, aby učitel věděl, koho má před sebou, než aby se zbytečně stal nějaký úraz, nebo úraz s cizím zaviněním. Proto je nutná konzultace s třídním učitelem a školním poradenským centrem (ŠPP).

Spolupráce učitele OV s učiteli odborných předmětů

Spolupráce mezi učiteli je velmi důležitá a nevyhnutelná z důvodů předávání informací mezi sebou. U učitelů technických oborů a učitelů praktické výuky, kdy se prolíná učivo mezi sebou, je velmi nutné vše konzultovat.

Konzultace probíhá většinou na metodické komisi, kdy se nastavují priority pro žáky a jak se dané učivo budou učit. Učivo je nastavené dle RVP, ŠVP do tematických plánů s časovou dotací, která navazuje na učivo v teorii, například u truhlářů a tesařů stavba hrání, sušení dřeva a u vyšších ročníků strojní obrábění dřeva.

Je velmi v hodné, když v teorii vysvětlí základy a v praxi si žáci vyzkouší a naučí se, jak takovou hráň postavit, nebo jak obrábět na strojním zařízení obrobek. Vše má své náležitosti a vhodné je to, že na metodické komisi nebo při běžném rozhovoru si učitelé navzájem předávají zkušenosti a domlouvají se na učivu, jak jej budou vyučovat. Je to stěžejní fáze, kdy učitelé jsou domluveni, jak učivo předají žákům daného studijního oboru.

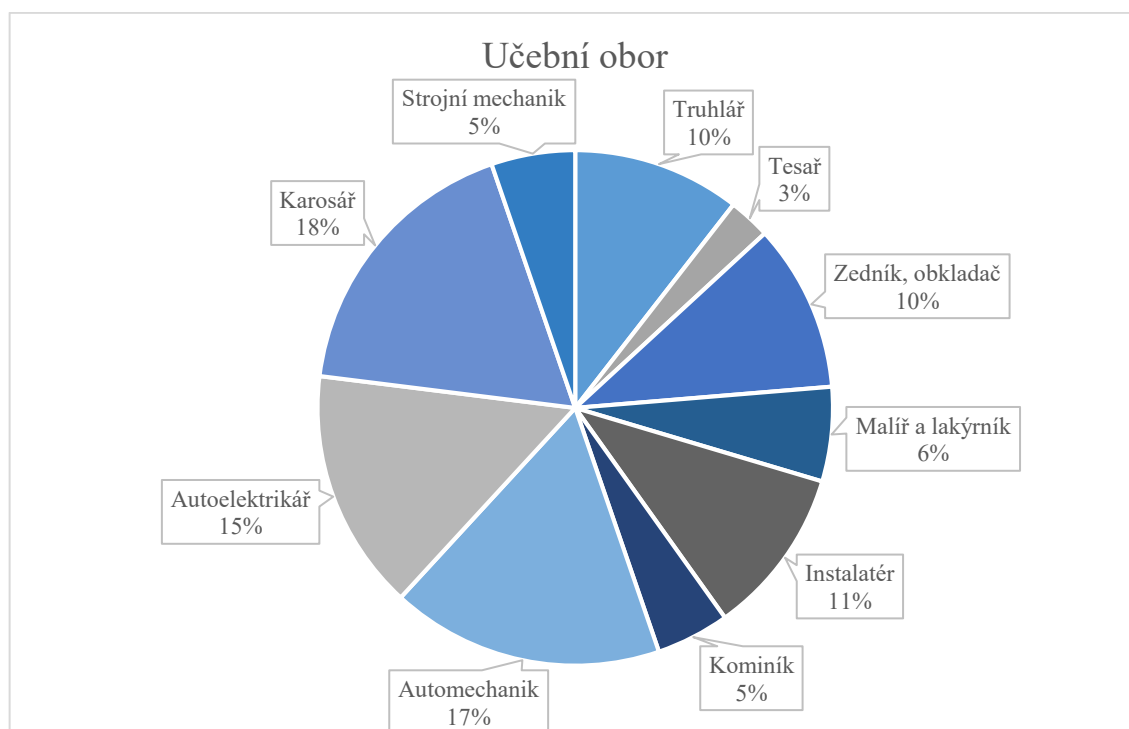
Není vhodné, aby se ve vysvětlování rozcházel a žáci měli dvojí informace. Je nutné, aby vysvětlená látka byla předána přesně a navazovala na další aspekty ve vyučování. Vyučování v odborných dílnách je náročnější na bezpečnost práce, pozornost vnímání, proto jsou nutné metodické ukázky učitele odborného výcviku, jak správně přistupovat k ručnímu nebo strojnímu opracování materiálu. Jsou to stěžejní fáze metodiky výuky, kdy žák přejímá a názorně vidí, jak materiál upnout, jak jej ručně nebo strojně opracovat tak, aby nedošlo k újmě na zdraví a následnému porušení BOZP + PO.

Žáci při manipulaci s materiálem, ručním nářadím nebo strojním obrábění musí být poučeni o bezpečnosti práce a ochraně zdraví, při výkonu samostatné práce na svém výrobku. Žáci jsou vedeni po malých krůčcích k samostatné práci pod dohledem učitele odborného výcviku. Žáci pracují v prvních ročnících systematicky dle tematických plánů a časového rozvrhu na jednotlivé práce, kde získávají základní zkušenosti při obrábění materiálu a utužují si tak vědomosti z teoretické výuky.

Kdykoliv mohou přijít na hospitace kolegové z teorie i ze ŠPP podívat se, jak žáci pracují na svých výrobcích, jak realizují a upevňují své znalosti, jak se učí trpělivosti, slušnosti a jak dodržují hygienu práce, která je nezbytná pro čistotu opracování materiálu.

Dotazníkové šetření

Šetření se účastnilo celkem 153 žáků školy (28 % všech žáků školy, 40 % žáků všech učňovských oborů). Dotazník vyplňovali žáci napříč ročníky (z prvních ročníků bylo 46,8 % odpovědí, z druhých ročníků 30,5 % odpovědí a z třetích ročníků 22,7 % odpovědí) a napříč všemi H učebními obory naší školy.

Graf 1 Procentuální zastoupení učebních oborů v dotazníkovém šetření

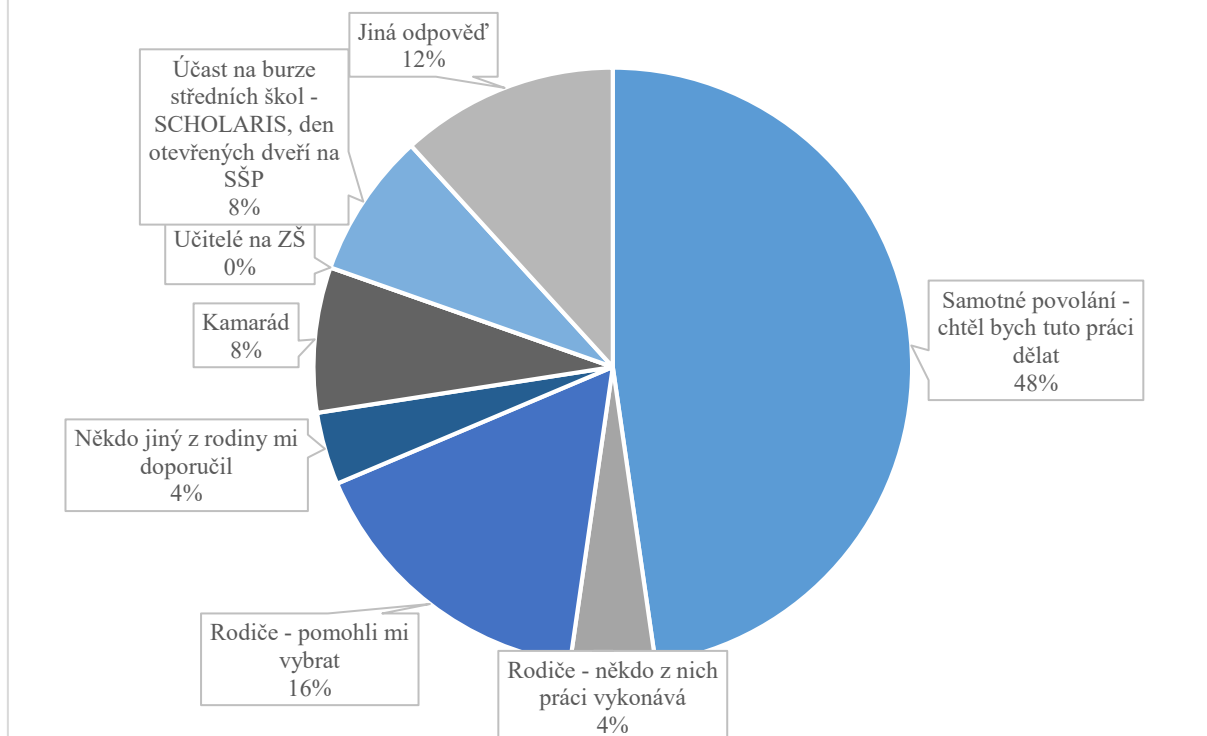
Kdo nebo co Vás ovlivnilo při volbě povolání?

Téměř polovina respondentů uvedla, že zvolený obor chtěli a chtějí vykonávat. Je to povzbudivé, zvláště v dnešní době, kdy řemesla jsou naprosto potřebná, ale „oblékat montérky“ není právě v módě.

Na druhé straně závažnější je nulový vliv učitelů na ZŠ přes veškerý důraz na kariérové poradenství na školách. Touto problematikou se mimo jiné bude také zabývat projekt IKAPOK II (viz str. 23).

Stále zůstává důležitým faktorem při volbě povolání vliv rodiny, který uvádí téměř čtvrtina respondentů.

Kdo nebo co Vás ovlivnilo při volbě povolání?

Graf 2 Faktory ovlivňující volbu povolání

Jak jste s tímto oborem spokojeni?

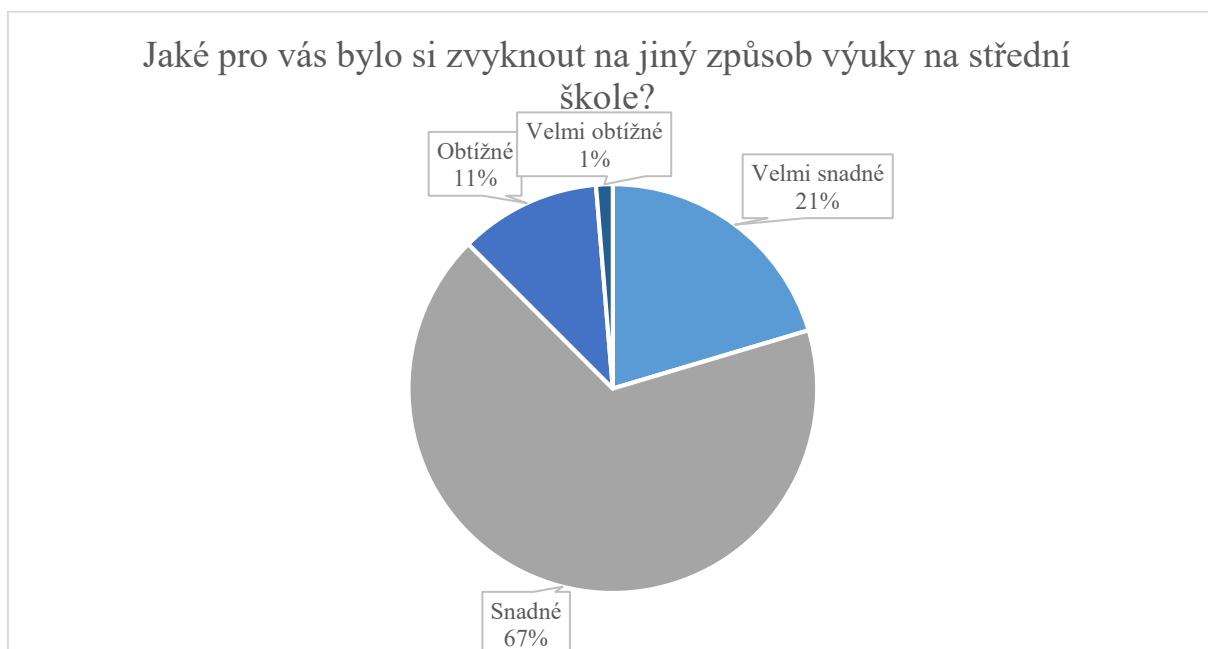
Graf 3 Spokojenost se zvoleným oborem

Spokojenost se zvoleným oborem uvedlo 93 % respondentů. Z těch zbývajících 7 % se rekrutují žáci s výchovnými problémy (neomluvená absence, poškozování školního majetku,

nekázeň ve výuce apod.), žel je jim věnováno více pozornosti a času než žákům, které obor baví.

Jaké pro vás bylo si zvyknout na jiný způsob výuky na střední škole (střídání praxe a teorie, nová pravidla a podobně)?

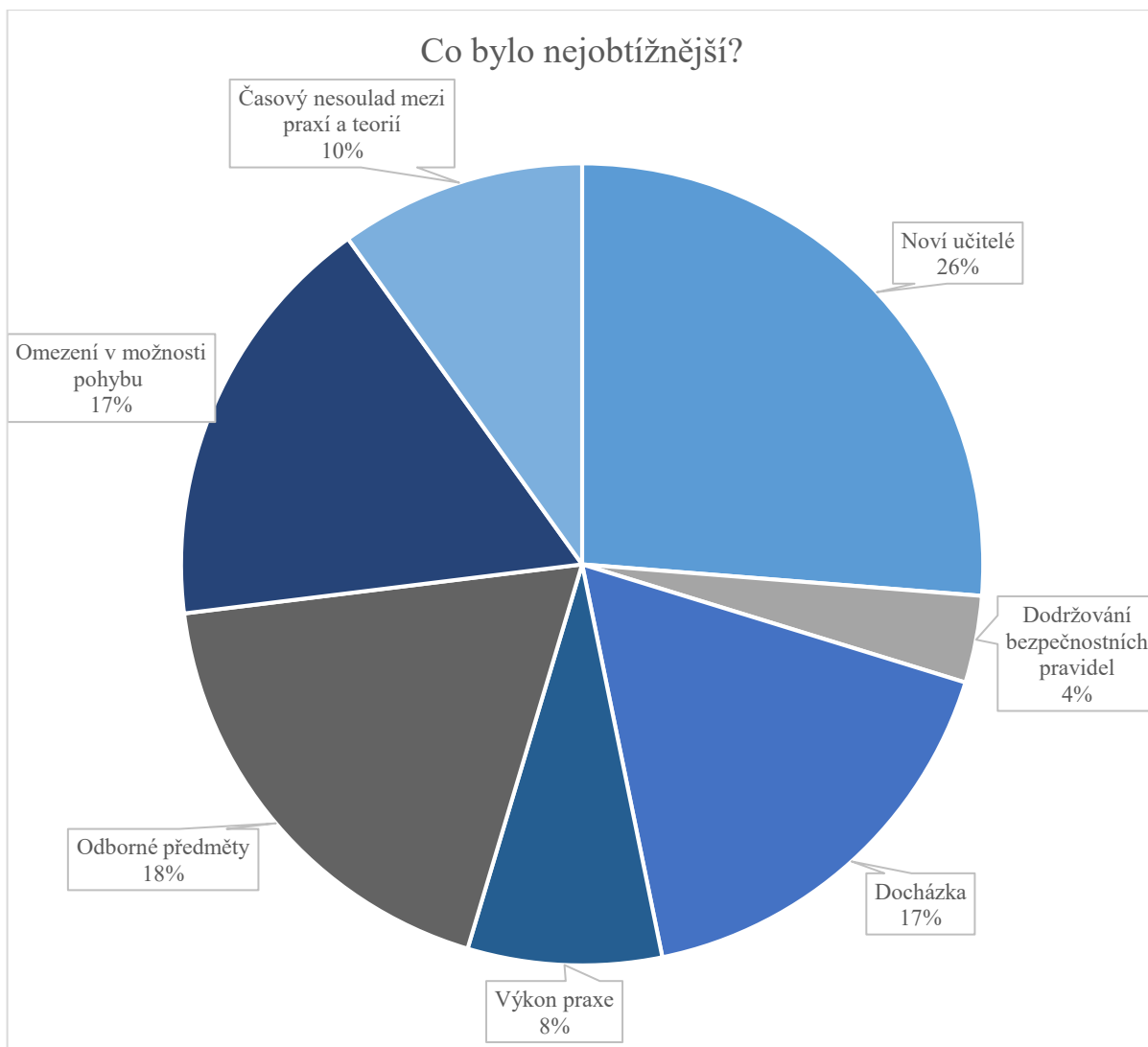
Pro 88 % respondentů byla adaptace snadná až velmi snadná. V každém ročníku se najdou jedinci, kteří mají problémy se začlenit, stoprocentní snadné adaptace docílit asi nejde. Z letošních prvních ročníků byla polovina z 12 % respondentů, pro které byla adaptace na SŠ obtížná nebo velmi obtížná. Pro tyto žáky musela být adaptace složitější než pro ostatní ročníky. Na jaře neměli povinnost a často ani motivaci se aktivně účastnit distanční výuky. Návrat k prezenční výuce byl krátký, než se vrátili k režimu a stihli adaptovat na nové prostředí, zůstali doma opět na distanční výuce, nyní už povinné.

Graf 4 Snadnost adaptace na SŠ

Co bylo nejobtížnější?

Jako nejobtížnější vyhodnotili respondenti adaptaci na nové učitele (20 %) a na odborné předměty (18 %), až pak následují pravidla školy (docházka 17 %, omezení v možnosti pohybu 17 % atd.)

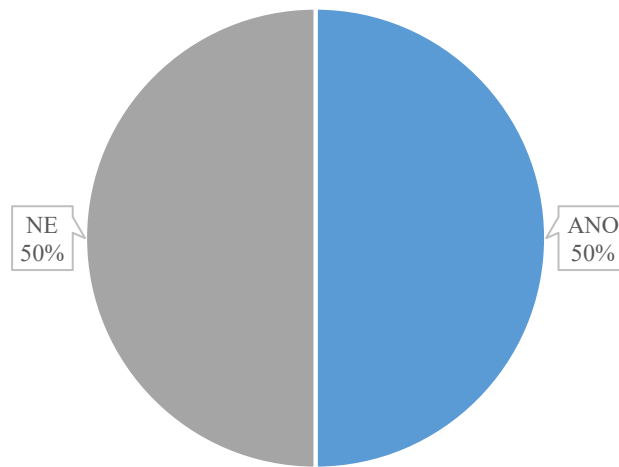

Graf 5 Obtížnosti na SŠ

Měl jste někdy kázeňské přestupky na základní škole?

Kázeňské přestupky na základní škole přiznává polovina respondentů. Protože se na naší školu hlásí žáci s horším prospěchem až neprospívající žáci, svědčí to o propojení prospěchu a chování žáků. Pokud se však žák ve zvoleném oboru najde, začne zažívat úspěch, často ustanou výchovné problémy žáka alepší se jeho celkový prospěch. Často v této změně hraje velkou roli kvalitní učitel odborného výcviku.

Měl jste někdy kázeňské přestupky na základní škole?

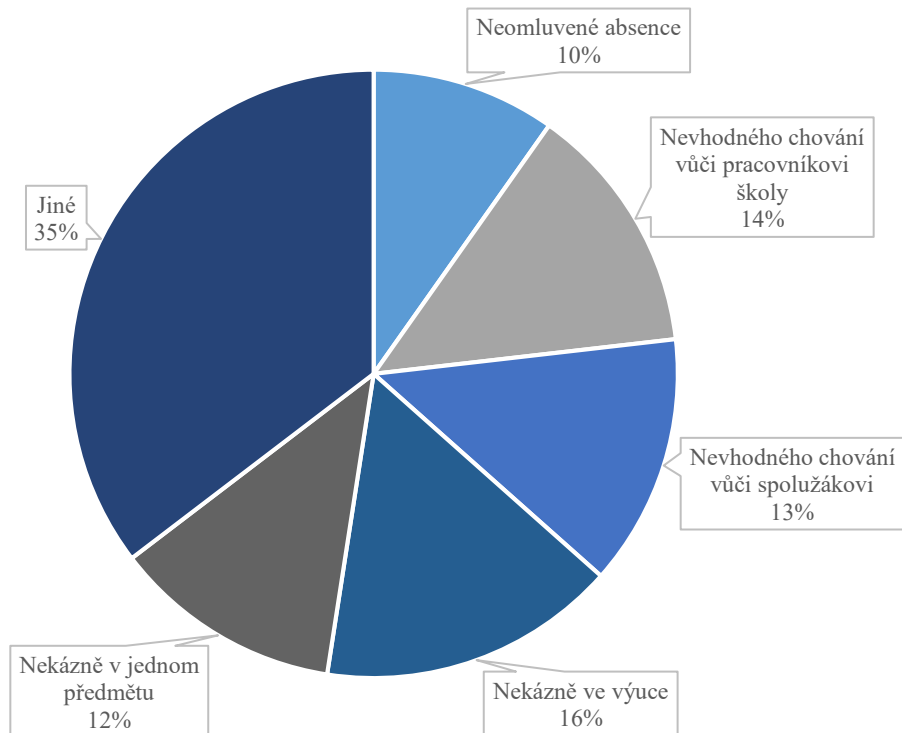

Graf 6 Kázeňské přestupky na ZŠ

V případě, že ano, čeho se Vaše kázeňské přestupky na ZŠ týkaly?

Jak vypovídá následující graf, naši žáci mívají za sebou přestupky všeho druhu (nekázeň, nevhodné chování, neomluvená absence atd.).

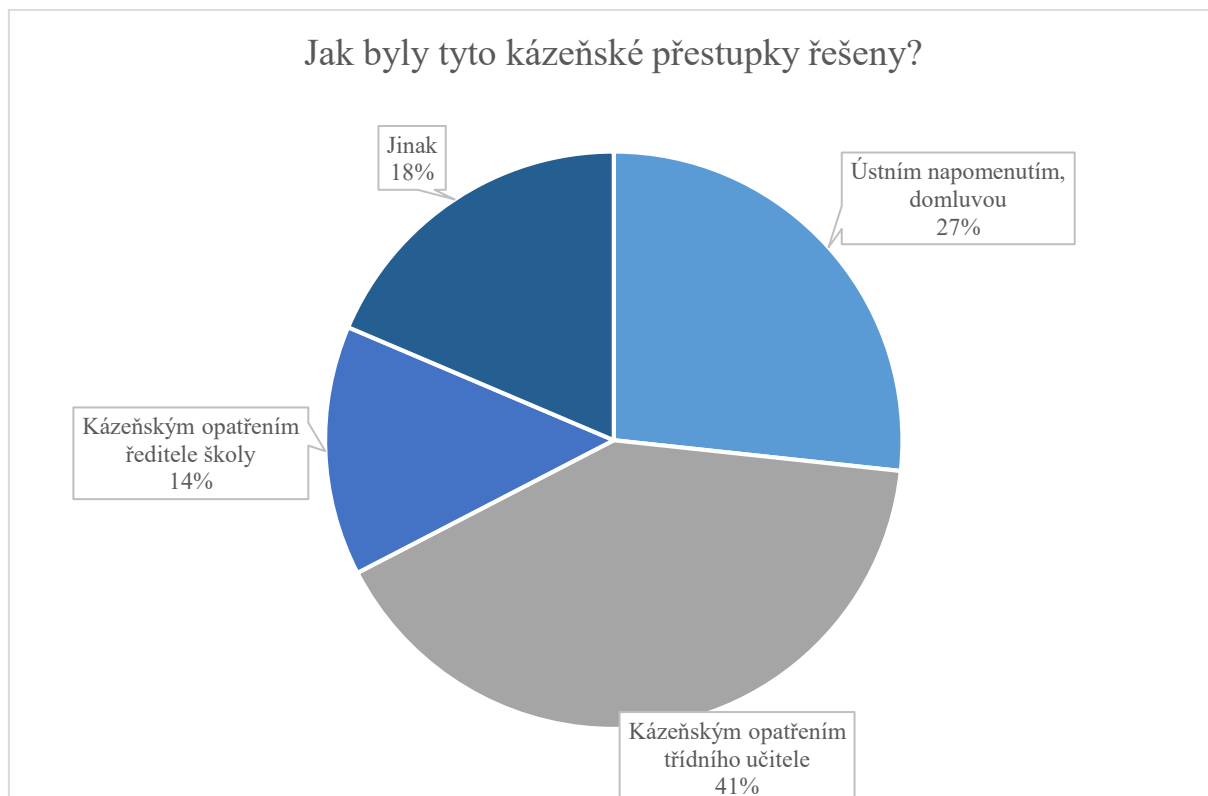
V případě, že Ano, čeho se Vaše kázeňské přestupky na ZŠ týkaly?

Graf 7 Čeho se přestupky na ZŠ týkaly

Jak byly tyto kázeňské přestupky řešeny?

Naprostá většina (86 %) těchto různorodých přestupků zřejmě nebyla tak závažná, aby je musel řešit ředitel školy, více než čtvrtina (27 %) byla řešena pouze domluvou.

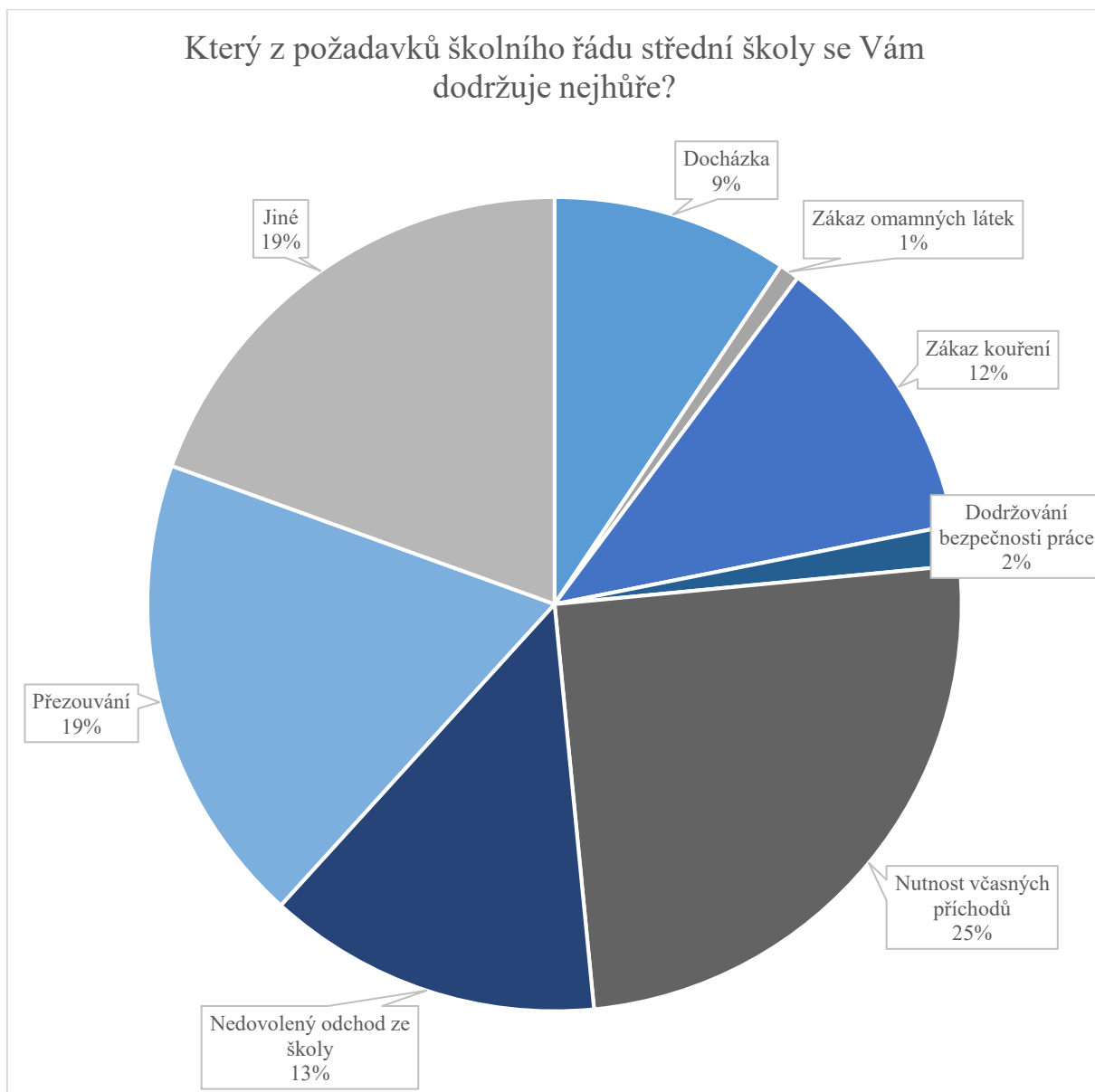
Graf 8 Jak přestupky řešeny

Který z požadavků školního řádu střední školy se Vám dodržuje nejhůře?

Nutnost včasných příchodů vyhodnotila čtvrtina žáků, že se jim nejhůře dodržuje. To odpovídá i našim každodenním zkušenostem, že i jinak bezproblémový žák může mít se včasnými příchody problém. Samozřejmě vycházíme vstříc dojíždějícím žákům, kteří mohou ředitele školy požádat o povolení pozdějších nástupů, vychází-li jim špatně spojení, či mají-li dočasně náhradní dopravu.

Dalším velmi častým problémem je prezouvání. Žáci dnes nosí často dost drahé boty, a tak se obávají je nechat ve společné šatně třídy. Proto škola postupně mění tyto šatny za individuální skříňky.

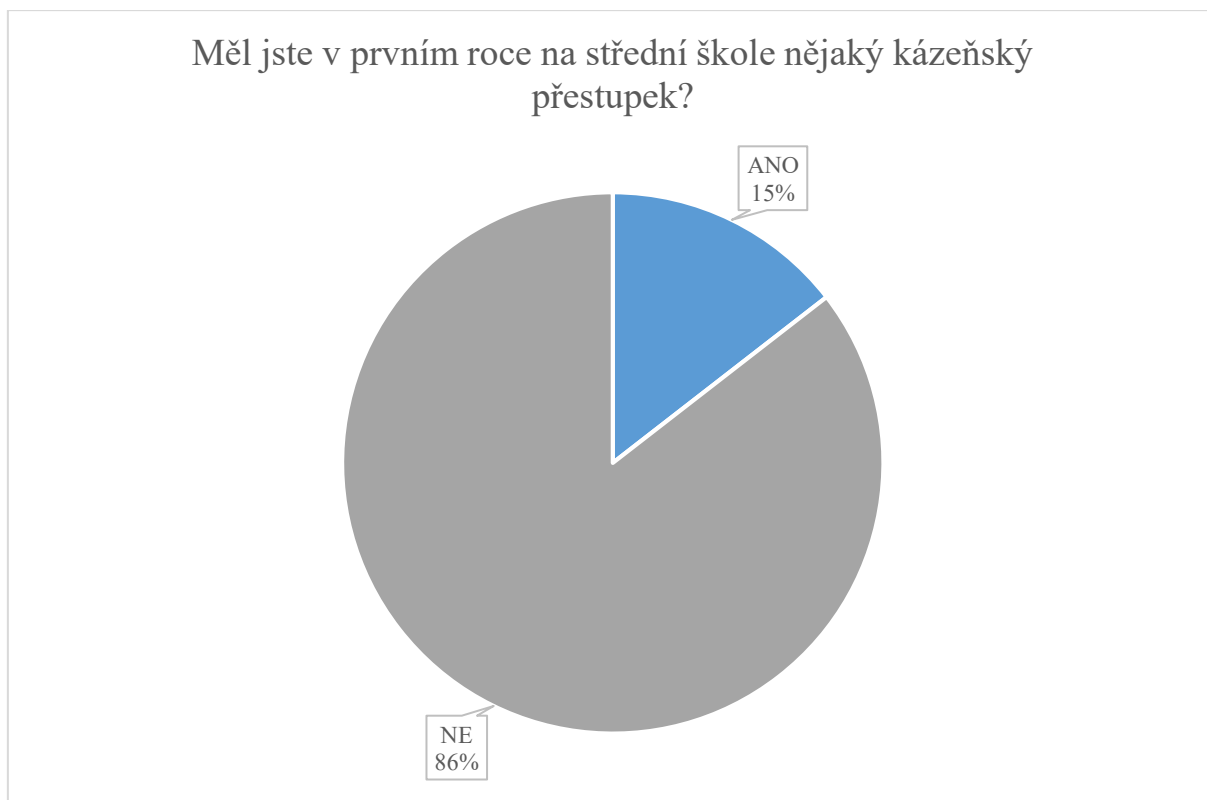
Nedovolené odchody z výuky jsou na třetím místě v žebříčku. Tento přestupek proti školnímu řádu je brán jako hrubý a patří k nejčastějším důvodům výchovných komisí.

Graf 9 Obtížné požadavky na SŠ

Měl jste v prvním roce na střední škole nějaký kázeňský přestupek?

Ačkoliv kázeňské problémy na ZŠ priznalo 50 % respondentů, v prvním ročníku SŠ už jen 15 %. Jenže tyto výsledky zřejmě ovlivnily podmínky distanční výuky, kdy tolik výchovných problémů se neřeší. Validnější jsou výsledky u třetích ročníků, kde kázeňské problémy priznalo 44 % respondentů, v prvním ročníku SŠ necelých 24 % respondentů.

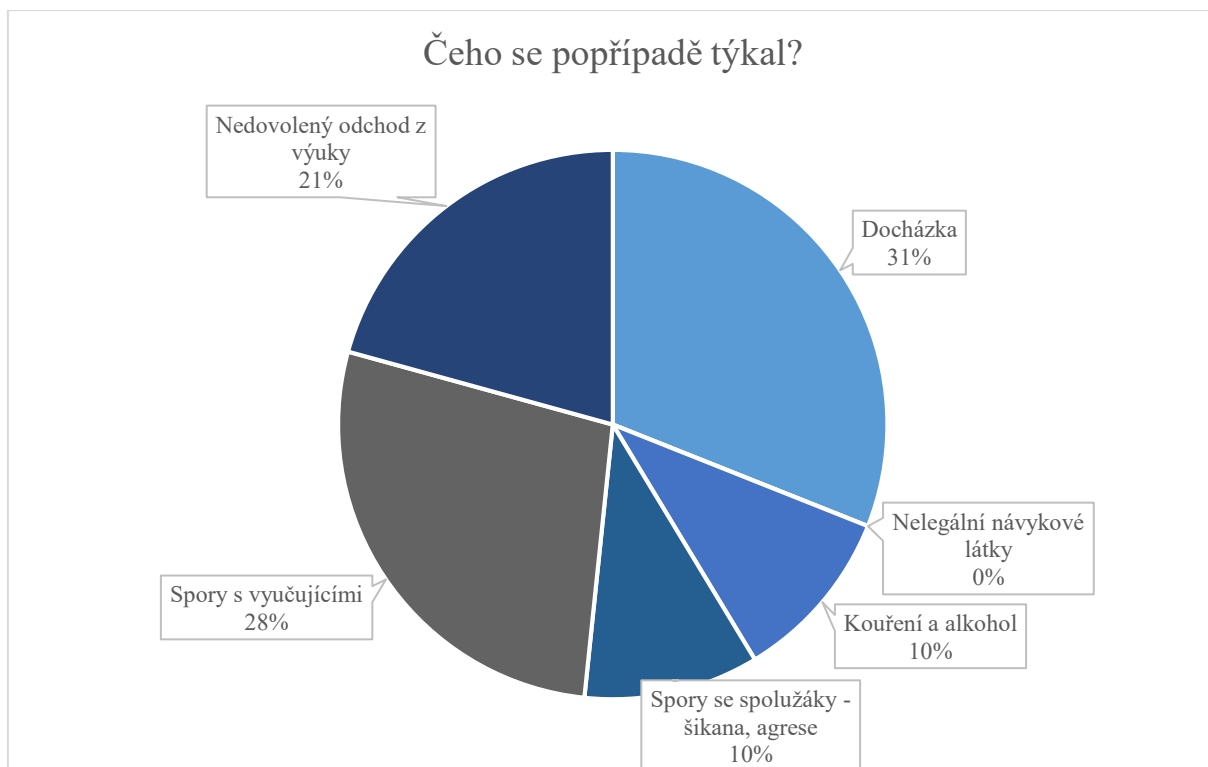

Graf 10 Přestupky v I. ročníku

Čeho se popřípadě týkal?

Nejčastěji kázeňský přestupek v I. ročníku na SŠ týkal docházky (31 %), což v sobě spojuje přestupky dva: již zmiňované problematické včasné příchody do výuky a neomluvenou absenci. Na druhém místě byly spory s vyučujícími čili nekázeň ve výuce (28 %). Na třetím místě se umístily také již zmiňované nedovolené odchody z výuky (21 %). Žáci těžko chápou zodpovědnost školy za jejich zdraví a bezpečí, mají pocit, že nestálé dohledy je omezují, obtěžují. Nutnost vyřízení propustky při předčasném odchodu ze školy je něco, na co si žáci těžko zvykají (13 % respondentů), co často porušují (21 % přestupků respondentů).

Žádný z respondentů nevedl nelegální návykové látky, což neznamená, že se tento problém naší školy netýká. Několik těchto přestupků výchovné komise řešily. Podobné by to asi bylo s alkoholem, větší problém je kouření, kdy pro mnoho našich žáků zvládnout sedm hodin výuky bez nikotinu je téměř nad jejich síly. Poslední vyučovací hodiny proto bývají velmi náročné pro pedagoga v teoretické i praktické výuce.

Graf 11 Čeho se týkaly přestupky v I. ročníku

Jak byly tyto kázeňské přestupky řešeny?

Podobně jako na ZŽ převažovalo řešení domluvou případně kázeňským opatřením třídního učitele.

Graf 12 Jak byly řešeny na SŠ

Statistika výchovného poradce

Výchovný poradce naší školy dlouhodoběji monitoruje problematiku vysoké absence našich žáků, neomluvené absence, s tím související počty žáků s vyznamenáním a naopak počty žáků neprospívajících. Dále vede statistiky s počty žáků s výchovnými opatřeními (podmíněným vyloučením, důtkou ředitele školy, sníženým stupněm z chování).

Tabulka 6 Hodnoty sledovaných jevů na konci prvního pololetí v průběhu posledních osmi let

Leden	Počet žáků	Průměrná absence	Průměrná NA	Počet žáků s vyznamen.	Neprospělo	Počet žáků s PV	Počet žáků s DRŠ	2 z chování	3 z chování
2013	153,0	87,2	2,9	5,0	47,0	7,0	5,0	6,0	10,0
2014	149,0	89,9	2,0	3,0	56,0	3,0	3,0	3,0	6,0
2015	153,0	102,7	1,7	2,0	48,0	3,0	1,0	9,0	2,0
2016	161,0	103,9	3,5	2,0	41,0	13,0	5,0	11,0	13,0
2017	116,0	109,9	8,2	5,0	23,0	10,0	10,0	4,0	16,0
2018	130,0	105,0	3,8	2,0	38,0	1,0	7,0	5,0	9,0
2019	145,0	101,2	6,5	3,0	25,0	2,0	15,0	5,0	5,0
2020	149,0	103,0	4,2	5,0	36,0	0,0	9,0	8,0	2,0
Průměrně	144,5	100,3	4,1	3,4	39,3	4,9	6,9	6,4	7,9

Tabulka 7 Hodnoty sledovaných jevů na konci druhého pololetí v průběhu posledních osmi let

Červen	Počet žáků	Průměrná absence	Průměrná NA	Počet žáků s vyznam.	Neprospělo	Počet žáků s PV	Počet žáků s DRŠ	2 z chování	3 z chování
2013	158,0	124,8	2,6	7,0	9,0	7,0	10,0	12,0	6,0
2014	150,0	107,8	4,1	4,0	16,0	8,0	8,0	12,0	14,0
2015	140,0	147,8	4,9	3,0	28,0	7,0	8,0	12,0	10,0
2016	154,0	159,6	6,1	4,0	13,0	6,0	8,0	11,0	14,0
2017	111,0	116,9	10,5	7,0	17,0	3,0	6,0	3,0	9,0
2018	122,0	149,8	8,2	2,0	20,0	0,0	0,0	13,0	11,0
2019	132,0	132,1	5,5	9,0	29,0	0,0	0,0	14,0	7,0
2020	149,0	50,4	3,8	11,0	25,0	2,0	2,0	3,0	0,0
Průměrně	139,5	123,7	5,7	5,9	19,6	4,1	5,3	10,0	8,9

Hodnoty v prvním a druhém pololetí se od sebe výrazně neliší (až snad na počty neprospívajících žáků, ale to je dáno vnímáním prvního pololetí jako méně důležitého, než že by to byl důsledek problémů s adaptací). To odpovídá zjištění z dotazníků, že přestup na SŠ žáci vnímají jako snadný.

Svědčí o tom i srovnání hodnot sledovaných jevů v různých ročnících (viz Tabulka 3).

Tabulka 8 Průměrné hodnoty sledovaných jevů na konci prvního pololetí v různých ročnících

LEDEN	Počet žáků	Průměrná absence	Průměrná NA	Počet žáků s vyznam.	Neprospělo	Počet žáků s PV	Počet žáků s DRŠ	2 z chování	3 z chování
1. ročníky	143,7	100,9	3,8	3,4	39,3	4,9	6,9	6,4	7,9
2. ročníky	135,9	116,7	3,9	3,8	39,0	3,9	5,9	8,3	6,1
3. ročníky	133,9	125,9	4,8	4,0	28,6	3,4	6,0	6,6	6,9

Tabulka 9 Průměrné hodnoty sledovaných jevů na konci obou pololetí ve srovnání učebních a maturitních oborů

Leden	Počet žáků	Průměrná absence	Průměrná NA	Počet žáků s vyznam.	Neprospělo	Počet žáků s PV	Počet žáků s DRŠ	2 z chování	3 z chování
Učební obory	144,5	100,3	4,1	3,4	39,3	4,9	6,9	6,4	7,9
Maturitní obory	24,4	81,3	0,2	0,5	2,5	0,0	0,4	0,5	0,1
Červen	Počet žáků	Průměrná absence	Průměrná NA	Počet žáků s vyznam.	Neprospělo	Počet žáků s PV	Počet žáků s DRŠ	2 z chování	3 z chování
Učební obory	139,5	123,7	5,7	5,9	19,625	4,1	5,3	10,0	8,9
Maturitní obory	23,4	109,0	0,3	0,8	1,5	0,1	0,6	0,4	0,1

Adaptace žáků se SVP

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami patří mezi důležité a aktuální úkoly dnešní doby. Vliv na současný trend vzdělávání mají nejen legislativní opatření, ale i aktivity neziskových organizací a snaha mnohých pedagogických pracovníků o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním vzdělávání, které je jedním z indikátorů rovných příležitostí ve vzdělávání, jež jsou součástí mezinárodních doporučení pro rozvoj kvality vzdělávání ve vyspělých zemích.

Vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se v ČR řídí školským zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Dle tohoto zákona má každý jedinec právo na plnohodnotné vzdělávání dle svých individuálních dispozic bez ohledu na jeho specifické potřeby. Vyhláška č. 147/2011 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, vymezuje formy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), tj. žáků se zdravotním postižením a znevýhodněním, žáků se sociálním znevýhodněním i žáků mimořádně nadaných. Dle této vyhlášky se vzdělávání žáků se SVP uskutečňuje s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření ve speciálním či integrovaném vzdělávání (Vyhláška č. 147/2011 Sb.).

Na naší škole je zvláštní pozornost věnována adaptaci žáků E oborů, žáků s lehkým mentálním postižením. V ostatních oborech jsou vybízeni, aby případná doporučení ŠPZ dodali či aktualizovali. Depistáži žáků se SVP se aktivně v teoretické i praktické výuce věnuje školní speciální pedagog. Zároveň těmto žákům poskytuje potřebnou podporu, aby se snáz přizpůsobili novým podmínkám svého vzdělávání.

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, jak se žáci adaptovali na podmínky střední odborné školy. Výzkum překvapivě ukázal, že pro 85 % respondentů byla adaptace snadná až velmi snadná. Zřejmě to způsobuje složitá pandemická situace posledních měsíců, kdy padlo mnoho z toho, co člověk považoval za normální. Ve srovnání s neustále se měnícími nařízeními vlády, s nároky distanční výuky na každého žáka (samostatnost, schopnost si organizovat čas, zodpovědnost, komunikační kompetence, kompetence k používání informačních a komunikačních technologií atd.) se ten přechod na střední školu může jevit jako snadný.

Výzkum prokázal, že 93 % respondentů je spokojeno se zvoleným oborem, i když jen 48 % uvedlo, že si obor vybralo, že by ho chtělo vykonávat.

Výzkum ukázal, že jako nejobtížnější vyhodnotili respondenti adaptaci na nové učitele (20 %) a na odborné předměty (18 %), až pak následují pravidla školy (docházka 17 %, omezení v možnosti pohybu 17 % atd.). Z rozboru kázeňských problémů vyplývá, že nejobtížnější je pro žáky přivyknout si na včasný příchod do školy (25 %), přezouvání (19 %). Jenže tyto výsledky zřejmě ovlivnily podmínky distanční výuky, kdy tolik výchovných problémů se neřeší. Validnější jsou výsledky u třetích ročníků, kde kázeňské problémy přiznalo 44 % respondentů, v prvním ročníku SŠ necelých 24 % respondentů.

Co škola zavádí nyní pro snazší adaptaci a ztotožnění se žáka s pravidly své školy?

1. Projekt školního parlamentu – realizaci zatím komplikuje pandemie. Cílem je, aby žáci mohli dávat své návrhy na úpravy prostředí ve škole, pravidel chování ve škole...
2. Projekt školních soutěží v různých mimoškolních oblastech – tento projekt momentálně škola uvádí do života, aby rozvíjela kreativitu žáků či dovednosti a schopnosti žáků, které nemusí souviset s výukou, dala možnost zažít úspěch.
3. Projekt IKAPOK II – aktivní účast v projektu, kde jedna ze sekcí je zaměřena na rozvoj kariérového poradenství. Tento projekt není sice přímo určen pro žáky, ale učitelé v něm získají poznatky, které z nich učiní kvalitnější kariérové poradce. Dobře zvolený obor je základem snazší adaptace žáka na SŠ.
4. Domnívám se, že nejvíc by mohlo zapůsobit na žáka to, že mu bude vytvořen prostor pro realizaci jeho vlastního projektu. Žák si opatří materiál pro svůj výrobek, který si na školních strojích za odborného dozoru (i rad) učitele OV zhotoví a odnese domů.

Seznam použité literatury

- Průcha, J., *Odborné školství a odborné vzdělávání*. Praha: Wolters Kluver ČR, 2019.
- Průcha, J.: *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002.
- Nakonečný, M., *Základy psychologie osobnosti*. Praha: MANAGEMENT PRESS, 1993.
- Pugnerová, M. a kol.: *Psychologie pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019.
- Plháková, A.: *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003.
- Jedlička, R., Kořa, J. & Slavík, J. (2018). *Pedagogická psychologie pro učitele*. Praha: Grada, 2018.
- Střelec, S.: *Kapitoly z teorie a metody výchovy I*. Brno: Paido, 1998.
- Střelec, S.: *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno: MSD, 2002.
- Šimoník, O.: *Úvod do školní didaktiky*. Brno: MSD, 2003.
- Farková, M.: *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008.
- Kosíková, V.: *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011.
- Fialová, M.: *Metodika vedení třídnických hodin*. PPP Karlovy Vary. Načteno z: http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Documents/Manual_ved_trid_hod.pdf. (22. 11. 2020)
- Walterová, E., Greger, D.. *Přechod žáků ze základní na střední školu, Pohledy z výzkumu*. Brno: Paido, 2009. Načteno z www.paido.cz. (22. 11. 2020)

Seznam tabulek

Tabulka 1	Hodinová dotace pro žáky v odborném výcviku	9
Tabulka 2	Obory na SŠP, Olomouc, Rooseveltova 79	10
Tabulka 3	Vlivy na adaptaci žáka.....	15
Tabulka 4	Nejčastější přestupky	18
Tabulka 5	Přehled ukládaných kázeňských opatření.....	19
Tabulka 6	Hodnoty sledovaných jevů na konci prvního pololetí v průběhu posledních osmi let	41
Tabulka 7	Hodnoty sledovaných jevů na konci druhého pololetí v průběhu posledních osmi let	41
Tabulka 8	Průměrné hodnoty sledovaných jevů na konci prvního pololetí v různých ročnících	42
Tabulka 9	Průměrné hodnoty sledovaných jevů na konci obou pololetí ve srovnání učebních a maturitních oborů	42

Seznam grafů

Graf 1	Procentuální zastoupení učebních oborů v dotazníkovém šetření	32
Graf 2	Faktory ovlivňující volbu povolání	33
Graf 3	Spokojenost se zvoleným oborem.....	33
Graf 4	Snadnost adaptace na SŠ	34
Graf 5	Obtížnosti na SŠ	35
Graf 6	Kázeňské přestupky na ZŠ	36
Graf 7	Čeho se přestupky na ZŠ týkaly	36
Graf 8	Jak přestupky řešeny	37
Graf 9	Obtížné požadavky na SŠ.....	38
Graf 10	Přestupky v I. ročníku	39
Graf 11	Čeho se týkaly přestupky v I. ročníku.....	40
Graf 12	Jak byly řešeny na SŠ.....	40

Příloha 1

HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKA ŠKOLY

dle vzdělávacího programu školy

v teoretickém vyučování a odborném výcviku včetně návstavbového studia

(Klasifikační řád školy)

Článek 1

I. Zásady hodnocení výsledků vzdělávání žáka

Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení, je jednoznačné, srozumitelné, srovnatelné s předem stanovenými kritérii, věcné a všestranné.

1. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka učitelem je vyjádřeno klasifikací – stupněm hodnocení v rozsahu známek 1 až 5.
2. Na konci druhého pololetí školního roku se vydá žákovi vysvědčení o hodnocení jeho výsledků vzdělávání. Za první pololetí se žákovi vydá místo originálu vysvědčení výpis z vysvědčení.
3. Škola převede klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na jinou školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy, zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá dosažená úroveň vzdělání žáka ve vztahu ke stanoveným cílům vzdělávání a k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům.
4. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí příslušného ročníku prospěl ze všech povinných předmětů stanovených vzdělávacím programem školy, s výjimkou předmětů, z nichž se žák nehodnotí.
5. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení z učiva za celé první pololetí bylo provedeno nejpozději do ukončení druhého pololetí. Není-li možné žáka hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.
6. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději

do konce září následujícího školního roku. Žák, který nebyl hodnocen vůbec, vykoná zkoušku z učiva za obě pololetí do konce měsíce září nového školního roku. Do doby tohoto hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník. Není-li žák hodnocen ani v tomto termínu potom je celkově hodnocen na vysvědčení jako „neprospěl“.

7. Žák, který na konci druhého pololetí neprospěl z jednoho nebo dvou povinných předmětů, koná z těchto předmětů opravnou zkoušku nejpozději do konce příslušného školního roku v termínu stanoveném ředitelem školy. Opravné zkoušky jsou komisionální.
8. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, je celkově na vysvědčení hodnocen jako „neprospěl“. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději do konce září následujícího školního roku.
9. Má-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, požádá krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem nezletilého žáka.
10. V odůvodněných případech může krajský úřad rozhodnout o konání opravné zkoušky a komisionálního přezkoušení podle odstavce 9 na jiné střední škole. Zkoušky se na žádost krajského úřadu účastní školní inspektor.
11. Při hodnocení a klasifikaci pedagogický pracovník uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.

Zásady pedagogického taktu při hodnocení jsou zejména:

- žák se neklasifikuje ihned po návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden,
- žák nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací,
- účelem prověřování – zkoušení žáka není nacházet mezery v jeho vědomostech a dovednostech, ale hodnotit zejména to, co umí,

- učitel klasifikuje jen probrané učivo, zadávání nové látky k samostatnému nastudování celé třídy nebo skupině se neukládá,
 - před prověřováním znalostí dostane žák dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva,
 - prověřování znalostí žáka se provádí až po dostatečném procvičení učiva.
12. Klasifikační stupeň – známku určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu. Zkoušení žáka je prováděno výhradně před kolektivem třídy nebo skupiny, žáka nelze přezkušovat individuálně po vyučování v kabinetech. Výjimka je možná jen při diagnostikované vývojové poruše, kdy je tento způsob doporučen ve zprávě psychologa.
 13. V předmětu, který vyučuje souběžně více učitelů, určí výsledný klasifikační stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
 14. Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Při hodnocení využívá i sebehodnocení žáka. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 10 dnů. Učitel sděluje všechny známky, které bere v úvahu při celkové klasifikaci, zákonným zástupcům žáka, a to zejména prostřednictvím zápisů do žákovské knížky klasické a souběžně elektronické.
 15. Učitel vede soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkové klasifikace žáka i způsob získání známek (ústní, písemné a praktické zkoušení).
 16. Pokud je klasifikace žáka stanovena na základě písemných prací nebo výrobků, vyučující tyto práce uschovávají po dobu školního roku včetně hlavních prázdnin. V případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30. 10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce jsou uloženy ve škole a na požádání jsou k dispozici žákům a zákonným zástupcům.
 17. Třídní učitelé (případně či výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující učitele s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo speciální pedagog či výchovného poradce) na pedagogické radě.

18. Hodnocení výsledků vzdělávání se v podrobnostech dále řídí klasifikačním řádem a příslušnou platnou právní úpravou.

II. Průběžné hodnocení

1. Průběžné hodnocení je vyjádřeno stupněm hodnocení – známkami 1 až 5 z písemného a ústního zkoušení, známkami za výkon práce nebo zhotovení výrobku v odborném výcviku učitelem vyučujícím příslušný předmět v průběhu klasifikačního období školního roku – prvního a druhého pololetí školního roku.
2. Zameškal-li žák během klasifikačního období, tj. pololetí, více než 40 % hodin z určitého předmětu a nemohl být hodnocen ze základního učiva za celé klasifikační období, bude z tohoto předmětu hodnocen po složení komisionální zkoušky v den určený ředitelem školy. V odůvodněných případech může být po projednání v pedagogické radě žák na konci pololetí nehodnocen i v případě, že výše uvedené procento účasti na vyučování splnil.
3. V případě, že absence je důsledkem řádně doloženého vážného onemocnění žáka, může zákonný zástupce žáka resp. zletilý žák požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení ještě před koncem příslušného pololetí. Tato možnost se nevztahuje na žáky uvolněné z vyučování na žádost zákonných zástupců nebo vlastní žádost zletilých žáků z jiných než lékařsky doložených vážných zdravotních důvodů.
4. Žák nemá nárok na individuální dohodu termínů zkoušení, testů a písemných prací v případě uvolnění z vyučování v délce trvání jeden až pět dní.

III. Frekvence zkoušení

1. Žák školy musí mít z každého předmětu alespoň dvě známky za každé pololetí, z toho nejméně jednu za ústní zkoušení.
2. Písemné práce a další druhy zkoušek učitel rozloží rovnoměrně na celé klasifikační období.
3. O termínu písemné zkoušky, která má trvat více než 25 minut, informuje vyučující učitel žáky dostatečně dlouhou dobu, minimálně jeden týden, předem. Ostatní vyučující o tom informuje formou zápisu do třídní knihy. V jednom dni mohou žáci konat jen jednu zkoušku uvedeného charakteru.

IV. Podklady pro klasifikaci žáka učitelem

- soustavné diagnostické pozorování žáka,
- soustavné sledování výkonů žáka a jeho připravenost na vyučování,
- různé druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové),
- kontrolní písemné práce a praktické zkoušky předepsané učebními osnovami,
- analýza různých činností žáka, účast žáka na odborných a jiných soutěžích,
- konzultace s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky,
- rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.

Článek 2

Hodnocení výsledků vzdělávání žáka v teoretickém a odborném vyučování

I. Předmět hodnocení

1. Při hodnocení žáka jsou výsledky vzdělávání žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným ve školním vzdělávacím programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům.
2. Klasifikace zahrnuje také ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání.
3. Chování nebo absence žáka ve vyučování neovlivňuje klasifikaci výsledků vzdělávání žáka ve vyučovacích předmětech.

II. Klasifikace výsledků vzdělávání v teoretickém vyučování

1. Hodnotí se v souladu s požadavky učebních osnov:
 - ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
 - schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
 - kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
 - aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,

- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia,
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a péče o vlastní zdraví; žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

2. Kritéria stupňů prospěchu

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Má výrazně aktivní zájem o brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svoji tělesnou zdatnost a brannost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti.

Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Rozvíjí si v požadované míře brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Nemá dostatečný aktivní zájem o brannost a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svoji tělesnou zdatnost a brannost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svoji brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má

závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

Neprojevuje zájem a nevyvíjí úsilí rozvíjet svoji brannost a tělesnou zdatnost

III. Klasifikace výsledků vzdělávání v odborném vyučování

1. Při klasifikaci učitelem nebo instruktorem v předmětu odborný výcvik se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:
 - osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
 - využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
 - aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
 - kvalita výsledků činností,
 - organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
 - dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
 - hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
 - obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, náradí a měřidel.
2. Kritéria stupňů prospěchu

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje zařízení a pomůcky, nástroje, náradí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Zařízení, pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti.

V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě zařízení, přístrojů, nářadí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě zařízení a pomůcek, přístrojů, nářadí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě zařízení a pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

IV. Zásady hodnocení

1. Průběžné hodnocení

je vyjádřeno stupněm hodnocení – známkami 1 až 5 z písemného a ústního zkoušení, známkami za výkon práce nebo zhotovení výrobku v odborném výcviku učitelem nebo instruktorem vyučujícím příslušný předmět v průběhu příslušného klasifikačního období školního roku.

2. Frekvence zkoušení

Žák musí být během klasifikačního období ve všech předmětech hodnocen vyučujícím odborný výcvik nejméně dvěma známkami. V tomto případě z toho je nejméně jedna známka z ústního zkoušení a jedna známka z písemného zkoušení (celkového nebo dílčího). Jedna ze známek musí zahrnovat souhrnnou znalost základního učiva za příslušné pololetí klasifikačního období.

3. Samostatné domácí úkoly a práce

Úkoly a práce, které nesplňují zadání nebo nejsou dílem příslušného žáka nebo nejsou odevzdány v určeném termínu, se klasifikují stupněm nedostatečný.

4. Ročníkové práce

Ročníkové práce, které nesplňují zadání nebo nejsou dílem příslušného žáka nebo nejsou odevzdány v určeném termínu, se klasifikují stupněm nedostatečný.

V. Výsledné hodnocení za příslušné klasifikační období na vysvědčení

1. Výsledné hodnocení na vysvědčení

Výsledné hodnocení v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených vzdělávacím programem školy není průměrem známek za příslušné klasifikační období, ale zahrnuje všechny oblasti, které jsou předmětem hodnocení.

2. Hodnocení jednotlivého předmětu stupněm prospěchu:

- a) 1 – výborný,
- b) 2 – chvalitebný,
- c) 3 – dobrý,
- d) 4 – dostatečný,
- e) 5 – nedostatečný.

3. Celkové hodnocení žáka na vysvědčení:

a) „prospěl(a) s vyznamenáním“

Žák prospěl s vyznamenáním, není-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v žádném povinném předmětu horší než stupeň 2 – chvalitebný a průměrný prospěch z povinných předmětů není horší než 1,50 a chování je hodnoceno jako velmi dobré.

b) „prospěl(a)“

Žák prospěl, není-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 – nedostatečný.

c) „neprospěl(a)“

Žák neprospěl, je-li klasifikace nebo slovní hodnocení po převodu do klasifikace v některém povinném předmětu vyjádřena stupněm 5 – nedostatečný.

d) „nehodnocen(a)“

Žák je nehodnocen, pokud ho není možné hodnotit z některého předmětu na konci prvního pololetí ani v náhradním termínu.

4. Výsledné hodnocení bude žákům resp. zákonným zástupcům sděleno až po klasifikační pedagogické radě na konci pololetí, dřívější uzavírání klasifikace není ani na žádost zákonného zástupce resp. zletilého žáka možné.

VI. Termíny vydávání vysvědčení

- 1. V posledním vyučovacím dnu období školního vyučování se předává žákům vysvědčení; po ukončení prvního pololetí škola vydá místo vysvědčení výpis z vysvědčení.
- 2. V závěrečném ročníku středního vzdělávání se předává žákům vysvědčení v posledním vyučovacím dnu posledního týdne před zahájením ústních zkoušek maturitní zkoušky nebo závěrečné zkoušky nebo absolutoria.

3. Pokud se v souladu s rámcovým vzdělávacím programem daného oboru vzdělání koná odborná nebo sportovní příprava v období hlavních prázdnin, končí vyučování ve druhém pololetí před termínem. V takovém případě se žákům vysvědčení předává neprodleně po doložení splnění odborné nebo sportovní přípravy v předepsaném rozsahu.
4. Na vysvědčení nebo výučním listu nelze provádět opravy zápisu. Škola vydá stejnopisy a opisy vysvědčení, výučních listů na základě žádosti žáka; za vystavení tohoto stejnopisu či opisu je stanovena úhrada vynaložených nákladů ve výši 100 Kč.

VII. Ukončování středního vzdělávání

1. Dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce.
2. Dokladem o dosažení středního vzdělání s výučním listem je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list.
3. Dokladem o dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce.
4. Vysvědčení o závěrečné zkoušce a vysvědčení o maturitní zkoušce jsou opatřena doložkou o získání příslušného stupně vzdělání.

VIII. Komisionální zkouška

Komisionální zkoušku koná žák v těchto případech:

1. Koná-li opravné zkoušky (§ 69 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb. v platném znění),
2. Požádá-li zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka o jeho komisionální přezkoušení z důvodu pochybností o správnosti hodnocení (§ 69 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb. v platném znění).
3. Ředitel školy nařídí komisionální přezkoušení žáka, jestliže zjistí, že vyučující porušil pravidla hodnocení vzdělávání žáka. Termín komisionálního přezkoušení stanoví ředitel školy bez zbytečného odkladu.
4. Komise pro komisionální zkoušky je nejméně tříčlenná. Jejím předsedou je ředitel školy nebo jím pověřený učitel, zkoušející učitel vyučující žáka danému předmětu a přísedící, který má odbornou kvalifikaci pro výuku téhož nebo příbuzného předmětu. Pokud je ředitel školy zároveň vyučujícím, jmenuje předsedu komise krajský úřad. Členy komise jmenuje ředitel školy. Výsledek zkoušky vyhlásí předseda veřejně v den konání zkoušky.

5. V případě pochybností o správnosti hodnocení žáka může být žák v příslušném pololetí z daného předmětu komisionálně zkoušen pouze jednou.
6. Komisionální zkoušku může žák konat v jednom dni nejvýše jednu.
7. Předmětem hodnocení je dle článku 2, odst. I, body 1, 2, 3, 5 a 6. Hodnocení se vyjádří klasifikačními stupni – známkou dle bodu III.

IX. Způsob hodnocení žáka se specifickými vzdělávacími potřebami a způsob hodnocení dle IVP

Hodnocení a klasifikace žáka

1. Způsob hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalosti závěru šetření PPP nebo SPC a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech. Při hodnocení výsledků vzdělávání žáka se postupuje dle článku 2.
2. Při způsobu hodnocení a klasifikaci žáků je třeba zvýraznit motivační složku hodnocení, hodnotit jevy, které žák zvládl. Při průběžném hodnocení se využívá různých pomocných forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.
3. Vhodným způsobem se sděluje ostatním žákům ve třídě nebo skupině důvod individuálního přístupu a způsobu hodnocení a klasifikace žáka.
4. Bude záležet na důvodech vydávání IVP.

Článek 3

HODNOCENÍ CHOVÁNÍ ŽÁKA V TEORETICKÉM A ODBORNÉM VYUČOVÁNÍ

Předmět hodnocení

Hodnocení chování žáka vychází z posouzení míry dosažení očekávaných výstupů formulovaných ve školním řádu, projevů žáka ve škole a na akcích pořádaných školou. Každé výchovné opatření je vedeno snahou pomoci při hledání cesty životem a mělo by být pro žáka zkušeností i poučením. Hodnocení je pedagogicky zdůvodněné, odborně správné a doložitelné.

I. Klasifikační stupně chování

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojedinele.

Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit. K nápravě případných méně závažných přestupků postačuje důtka třídního učitele, učitele odborného výcviku nebo ředitele školy

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo řádu školy obecně platných norem (neomluvené absence, projevy hrubosti, podvod, nedodržování bezpečnostních zásad, požívání alkoholu v prostorách školy nebo před vyučováním apod.)

Opakovaně se dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele nebo učitele odborného výcviku dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy.

Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Žák má neomluvenou absenci do 25 hodin za klasifikační období, tj. za pololetí.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování.

Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy.

Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění vůči obecně platným normám, že se tak dostal do rozporu s výchovně vzdělávací funkcí školy (dlouhodobé nebo opakované neomluvené absence, opilství nebo opakované požívání alkoholu nebo užití drog ve škole či před vyučováním, závažný podvod nebo opakované menší podvody krádež na pracovišti, šikana, fyzické napadení osoby s následkem apod.) a je tak jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Žák má neomluvenou absenci ve vyučování více než 25 hodin za klasifikační období.

Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě s ostatními učiteli.

Článek 4

Výchovná opatření v teoretickém a odborném vyučování

I. Pochvaly

1. Pochvala třídního učitele nebo učitele odborného výcviku za celkovou aktivitu ve vyučování nebo na akcích a činnostech organizovaných školou, zodpovědné vykonávání služby, pomoc škole apod.;
2. Pochvala ředitele školy za reprezentaci školy na veřejnosti, umístění v soutěžích, humanitární a veřejně prospěšnou činnost apod.

II. Kázeňská opatření k posílení kázně žáka

1. Napomenutí třídního učitele nebo učitele odborného výcviku za vyrušování v hodinách vyučování a odborného výcviku, pozdní příchod, pozdní omluvení absence, nedovolený odchod ze školy, neplnění povinností služby, neuposlechnutí pokynu pedagoga;
2. Důtka třídního učitele nebo učitele odborného výcviku za opakované vyrušování v hodinách teoretického vyučování a odborného výcviku, opakované pozdní příchody, opakované pozdní omlouvání absence, nedovolený odchody ze školy, neplnění povinností služby, neuposlechnutí pokynu pedagoga;
3. Důtka ředitele školy za další opakované přestupky po udělení důtky třídního učitele nebo učitele OV, 15 a více neomluvených hodin, poškozování majetku školy nebo majetku fyzické osoby, slovní urážku pracovníka školy nebo žáka, fyzické napadení spolužáka, neoznámení činu, který by mohl být kvalifikován jako trestný;
4. Podmíněné vyloučení ze školy za:
 - hrubý úmyslný fyzický útok nebo opakované hrubé slovní útoky žáka vůči spolužákům a jiným osobám,
 - vandalismus, šikanování, krádež, neomluvenou absence vyšší než 25 hodin, šíření poplašné zprávy,
 - požití návykových látek (alkohol, drogy) s prokázaným vlivem v době teoretického nebo odborného vyučování.
5. Vyloučení ze školy za:
 - další neomluvenou absenci nebo hrubé porušení školního řádu po podmíněném vyloučení,

- zvláště hrubý úmyslný fyzický útok s následkem léčení nebo hospitalizace nebo opakované hrubé urážlivé slovní útoky žáka vůči spolužákům, a jiným osobám snižující lidskou důstojnost,
- tak zaviněné závažné porušení školního řádu nebo obecně platných právních norem chování, že se žák dostal do rozporu se zákonem, s výchovně vzdělávací funkcí školy a jejím dobrým jménem.

III. Postup při hodnocení

1. Při hodnocení drobnějších přestupků se bude kázeňský postih zvyšovat od napomenutí, důtek po podmíněné vyloučení až vyloučení ze školy.
2. Za závažný přestupek bude žák ihned hodnocen sníženou známkou z chování nebo podmíněně vyloučen (příp. vyloučen) bez uložení nižších stupňů kázeňských opatření.
3. Důtka ředitele školy, podmíněné vyloučení nebo vyloučení ze školy bude posuzováno projednáním ve výchovné komisi školy za účasti zletilého žáka nebo nezletilého žáka a jeho zákonného zástupce. O průběhu jednání a jeho výsledku se vyhotoví zápis s návrhem na opatření a tento se předloží řediteli školy ke konečnému rozhodnutí.

V Olomouci 31. 8. 2020

Ing. Aleš Jurečka

Příloha 2

Dotazník

Adaptace žáků na SŠP

Milí žáci,

prosím o vyplnění krátkého dotazníku věnovaného tématu Problémy adaptace žáků na SŠP. Zpracování dat bude anonymní. Získaná data budou použita v mé práci. Věřím, že 13 otázek Vám nezabere moc času. Děkuji za Váš čas a ochotu pomoci mi. ***Povinné pole**

1. Ročník studia *

- 1. ročník
- 2. ročník
- 3. ročník

2. Obor

- Truhlář
- Tesař
- Karosář
- Automechanik
- Zedník
- Obkladač
- Malíř a lakýrník
- Instalatér
- Strojní mechanik
- Autoelektrikář
- Kominík
- Jiný

3. Kdo nebo co Vás ovlivnilo při volbě povolání?

- Samotné povolání - chtěl bych tuto práci dělat
- Rodiče - někdo z nich práci vykonává
- Rodiče - pomohli mi vybrat
- Někdo jiný z rodiny mi doporučil

- Učitel/é na základní škole
- Kamarád
- Účast na burze středních škol - SCHOLARIS, den otevřených dveří na SŠP
- Jiné: _____

4. Jak jste s tímto oborem spokojeni?

- Velmi spokojen
- Spokojen
- Spíše spokojen
- Spíše nespokojen
- Nespokojen
- Velmi nespokojen

5. Jaké pro vás bylo si zvyknout na jiný způsob výuky na střední škole (střídání praxe a teorie, nová pravidla a podobně)?

- Velmi snadné
- Snadné
- Obtížné
- Velmi obtížné

6. Co bylo nejobtížnější?

- Noví učitelé
- Dodržování bezpečnostních pravidel (otevírání oken, omezení nabíjení v zásuvkách apod.)
- Docházka
- Výkon praxe
- Odborné předměty
- Omezení v možnosti pohybu (docházka do kantýny, možnost odejít na WC v hodině)
- Časový nesoulad mezi praxí a teorií (odlišná hodinová dotace)

7. Měl jste někdy kázeňské přestupky na základní škole?

- Ano
- Ne

8. V případě, že Ano, čeho se Vaše kázeňské přestupky na ZŠ týkaly?

- Neomluvené absence
- Nevhodného chování vůči pracovníkovi školy
- Nevhodného chování vůči spolužákovi

- Nekázně ve výuce
- Nekázně v jednom předmětu
- Jiné

9. Jak byly tyto kázeňské přestupky řešeny?

- Ústním napomenutím, domluvou
- Kázeňským opatřením třídního učitele
- Kázeňským opatřením ředitele školy
- Jinak

10. Který z požadavků školního řádu střední školy se Vám dodržuje nejhůře?

- Docházka
- Zákaz kouření
- Zákaz omamných látek
- Dodržování bezpečnosti práce
- Nutnost včasných příchodů
- Nedovolený odchod ze školy
- Přezouvání
- Jiné

11. Měl jste v prvním roce na střední škole nějaký kázeňský přestupek?

- Ano
- Ne

12. Čeho se popřípadě týkal?

- Docházka
- Užívání nelegálních návykových látek - drogy, dealování
- Užívání návykových látek - kouření a alkohol
- Spory se spolužáky - šikana, agrese
- Spory s vyučujícími
- Nedovolený odchod z výuky

13. Jak byly tyto kázeňské přestupky řešeny?

- Ústním napomenutím, domluvou
- Kázeňským opatřením třídního učitele
- Kázeňským opatřením ředitele školy
- Jinak